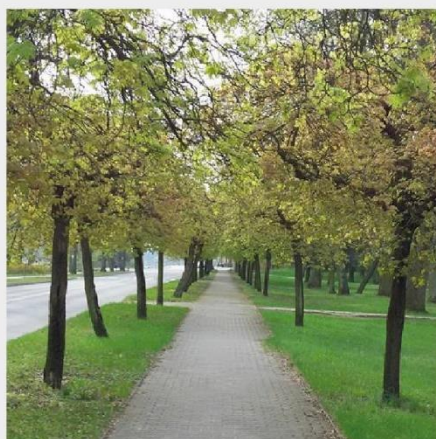

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skwierzyna na lata 2024-2031

DIAGNOZA

służąca wyznaczeniu obszaru
zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Skwierzyna | 2023

Opracowanie:

DELTA PARTNER
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA
INICJATYW GOSPODARCZYCH

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	4
1.1 Podstawa prawna	4
2. Charakterystyka, portret gminy Skwierzyna	6
3. Diagnoza obszaru zdegradowanego	7
3.1 Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego	7
3.2 Wyróżnione obszary porównawcze	9
3.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	11
3.4 Sfera społeczna	14
3.5 Sfera gospodarcza	26
3.6 Sfera środowiskowa	29
3.7 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	35
3.8 Sfera techniczna	42
3.9 Podsumowanie	47
4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	54
4.1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	54
4.2 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	56
Spis grafik i tabel	62

1. Wprowadzenie

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowi pierwszy etap opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Skwierzyna na lata 2024-2031. Głównym celem opracowania jest zidentyfikowanie na terenie gminy obszarów, na których ma miejsce natężenie zjawisk kryzysowych, w szczególności o charakterze społecznym. Istotne jest również określenie skali zidentyfikowanych problemów i negatywnych zjawisk, aby w dalszych etapach opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji możliwe było skoncentrowanie działań na ich rozwiązaniu. Przyjęcie, poprzez uchwałę, obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jako aktu prawa miejscowego umożliwi opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Skwierzyna na lata 2024-2031.

W tym miejscu należy przytoczyć zapisy ustawy o rewitalizacji¹, które jednoznacznie wskazują na terytorialne skoncentrowanie procesu rewitalizacji, a zatem konieczności realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na ściśle wyznaczonym terenie. Proces rewitalizacji winien stanowić przemyślaną i kompleksową interwencję na obszarze najbardziej tego potrzebującym – jego wybór determinuje silna koncentracja negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie pod kątem rozwoju lokalnego.

1.1 Podstawa prawna

Diagnoza delimitacyjna wyznaczająca obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Skwierzyna opracowana została w oparciu o zapisy ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 28).

Zgodnie z zapisami art. 9 ustawy o rewitalizacji obszarem zdegradowanym uznaje się: *obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2019 r. poz. 1696), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym*². Obligatoryjną determinantą wskazania danego obszaru jako zdegradowany jest ponadto występowanie na nim negatywnych zjawisk w co najmniej jednej ze stref: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Na podstawie przeprowadzonej analizy w sferze społecznej oraz w pozostałych sferach (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna) wskazuje się obszary w gminie będące w stanie kryzysowym i tym samym tereny te zalicza się do obszaru zdegradowanego.

¹ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 28)

² Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 28)

Drugim istotnym zagadnieniem jest obszar rewitalizacji, który definiuje art. 10 ustawy: *obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk [...], na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację*³. Dodatkowo, na co również wskazują zapisy ustawy, obszar rewitalizacji nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% jej populacji.

W ramach diagnozy delimitacyjnej zaprezentowane zostały wyniki analizy sytuacji społecznej, ale także gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej gminy Skwierzyna. W podrozdziale Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego, przedstawiony został katalog kryteriów delimitacji, w oparciu o który przeprowadzona została analiza.

³ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 28)

2. Charakterystyka, portret gminy Skwierzyna

Skwierzyna to gmina miejsko-wiejska położona w powiecie międzyrzeckim, w województwie lubuskim, w zachodniej Polsce. Powierzchnia zajmowana przez gminę wynosi 284,8 km² - 20,5% powierzchni powiatu międzyrzeckiego. Od północy gmina sąsiaduje z gminami Santok i Drezdenko, od wschodu z gminą Międzychód (woj. wielkopolskie), od południa z gminami Przytoczna i Bledzew, natomiast od strony zachodniej z gminą Deszczno.

W skład gminy wchodzi miasto Skwierzyna oraz 7 sołectw: Dobrojewo, Gościno, Krobielewko, Murzynowo, Świniary, Trzebiszewo i Wiejce. Miasto Skwierzyna pełni istotną rolę we wschodniej części regionu, jest ośrodkiem administracji, kultury i edukacji, siedzibą władz gminnych. Na terenie miasta zlokalizowane są usługi publiczne i administracji, wśród których wyróżnić należy Urząd Miejski w Skwierzynie, Skwierzyński Ośrodek Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Ośrodek Pomocy Społecznej, czy zakład opieki zdrowotnej.

Na terenie gminy krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 24 - Poznań - Gorzów i droga ekspresowa S3 rozciągnięta na terenie trzech województw (zachodniopomorskie, lubuskie i dolnośląskie), która ponadto stanowi fragment międzynarodowej trasy E65, leżącej w transeuropejskim korytarzu transportowym (TEN-T). Przez gminę przebiegają również drogi o znaczeniu regionalnym, to jest drogi wojewódzkie nr 159 (Nowe Polichno – Skwierzyna) i nr 199 (Przedlesie – Skwierzyna). Uzupełnieniem wskazanej sieci drogowej są drogi powiatowe, które zapewniają połączenie Skwierzyny ze wszystkimi miejscowościami gminy i miejscowościami powiatu. Odległość Skwierzyny do stolic regionu jest niedaleka: Gorzów Wielkopolski - 30 km i Zielona Góra - 80 km.

Dominującą formą użytkowania terenów w gminie Skwierzyna, są grunty leśne (lasy i grunty leśne stanowią 69% powierzchni gminy), które towarzyszą w części wiejskiej gminy i większości sołectw gminy, szczególnie wysoki ich udział zaobserwować można w przypadku sołectw Świniary, Krobielewko czy Wiejce. Na strukturę gminy Skwierzyna składają się również użytki rolne, które zajmują ok 22% powierzchni gminy. Natomiast tereny o wysokiej gęstości zabudowy oraz tereny działalności gospodarczej koncentrują się na obszarze miasta.

Główną rzeką przepływającą przez gminę Skwierzyna jest rzeka Warta (odcinek od 74,1 km do 113,6 km jej długości). Uregulowane koryto Warty stanowi szlak żeglowny o szerokości 40 m (szerokość koryta ok. 60-75 m) i głębokości od 0,9 – 1,60 m. Drugim co do wielkości ciekim wodnym na terenie gminy jest rzeka Obra. W granicach administracyjnych gminy Skwierzyna znajduje się jej odcinek o długości 5,1 km. Obra wpada do Warty na 89,3 km w jej lewym brzegu.

3. Diagnoza obszaru zdegradowanego

Opracowanie diagnozy delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Skwierzyna ma na celu wskazanie tych części gminy, w których występuje koncentracja negatywnych zjawisk. Odpowiednie ich zidentyfikowanie pozwoli na podjęcie skutecznych działań, które przyczynią się do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego oraz będą podstawą do prowadzenia zaplanowanej interwencji.

W procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego uwzględnione zostały w pierwszej kolejności zmienne odnoszące się do sfery społecznej, a następnie te wskazujące sytuacje w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

3.1 Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, proces rewitalizacji ma na celu wyjście obszarów zdegradowanych z stanu kryzysowego poprzez kompleksowe działania skoncentrowane terytorialnie, integrujące wysiłki lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. W związku z tym, obszar poddany rewitalizacji powinien zostać szczegółowo wyodrębniony na podstawie wskaźników prezentujących sytuację społeczno-gospodarczą gminy.

Delimitacja obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego została przeprowadzona zgodnie z przyjętą metodologią, która obejmowała analizę mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej, demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej, rynku pracy oraz sytuacji gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej w gminie.

Pierwszy etap prac nad delimitacją polegał na analizie dostępnych danych, które obejmowały rzetelne statystyki i przydatne materiały, poddane później analizie. Wybór istotnych informacji umożliwił przeprowadzenie odpowiedniej analizy, obejmującej dokumenty, informacje i dane uznane za istotne dla procesu badawczego. Bazując na analizie danych zastanych w opracowaniu zastosowane zostały dwa podejścia. Pierwsze, podejście statystyczne, polega na zgromadzeniu danych, a następnie poddaniu analizie i przetworzeniu na potrzeby opracowania diagnozy delimitacyjnej. W drugim zastosowano ujęcie przestrzenne w którym dane statystyczne zaprezentowano w odniesieniu do przyjętych obszarów porównawczych.

Delimitacja przeprowadzona w ramach opracowania niniejszej diagnozy dzieli się na następujące etapy:

- 1** Podzielenie terenu gminy Skwierzyna na mniejsze jednostki (obszary porównawcze) - sołectwa.
- 2** Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji.
- 3** Szczegółowa analiza wskaźnikowa w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe) – pozwoliło to na wskazanie obszarów o szczególnym nasileniu i koncentracji problemów społecznych (wykorzystana metoda: analiza danych zastanych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Skwierzynie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie i Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu).
- 4** Normalizacja danych zastanych, dokonanie standaryzacji, a następnie opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.
- 5** Analiza obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze pozaspołecznej. Analiza czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcyjnych i technicznych obejmuje przedstawienie poszczególnych zmiennych w skali ilościowej. Uzyskane wyniki stanowią podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
- 6** Wskazanie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania – w wymiarze społecznym i tzw. pozaspołecznym.
- 7** Zidentyfikowanie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego obligatoryjne wskaźniki dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności – maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących gminę Skwierzyna.

3.2 Wyróżnione obszary porównawcze

Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Skwierzyna na lata 2024-2031 zdecydowano się na wyróżnienie w gminie czternastu jednostek – obszarów porównawczych. W celu opracowania niniejszego dokumentu i stworzenia diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, dokonano podziału gminy uwzględniając jej wiejsko-miejski charakter. Podstawą przeprowadzenia analiz stał się układ jednostek referencyjnych, na który składają się wydzielone jednostki urbanistyczne dla obszaru miasta Skwierzyna oraz przyjęte jednostki obszaru wiejskiego. Na potrzeby opracowania miasto Skwierzyna zostało podzielone łącznie na osiem jednostek - SI, SII, SIII, SIV, SV, SVI, SVII oraz jednostkę wojskową. W części wiejskiej gminy uwzględniono podział zgodny ze statutem gminy na jednostki pomocnicze – sołectwa.

Poniżej przedstawiono wyodrębnione obszary porównawcze z uwzględnieniem ich powierzchni i liczby mieszkańców.

Tabela 1 Podział gminy Skwierzyna na jednostki porównawcze z uwzględnieniem powierzchni i liczby mieszkańców.

Lp.		Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni	Liczba ludności	Udział ludności
1.	Jednostka SI	830	2,9%	1697	14,7%
2.	Jednostka SII	29	0,1%	1991	17,3%
3.	Jednostka SIII	59	0,2%	1026	8,9%
4.	Jednostka SIV	1 028	3,6%	1342	11,6%
5.	Jednostka SV	502	1,8%	707	6,1%
6.	Jednostka SVI	21	0,1%	513	4,5%
7.	Jednostka SVII	757	2,7%	1801	15,6%
8.	Sołectwo Dobrojewo	557	2,0%	89	0,8%
9.	Sołectwo Gościno	759	2,7%	316	2,7%
10.	Sołectwo Krobielewko	4 380	15,4%	150	1,3%
11.	Sołectwo Murzynowo	4 798	16,8%	798	6,9%
12.	Sołectwo Świniary	7 758	27,2%	417	3,6%
13.	Sołectwo Trzebiszewo	2 536	8,9%	607	5,3%
14.	Sołectwo Wiejce	4 105	14,4%	68	0,6%
15.	Jednostka Wojskowa	361	3,61	0	0
Gmina Skwierzyna		28 481	284,81	11522	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

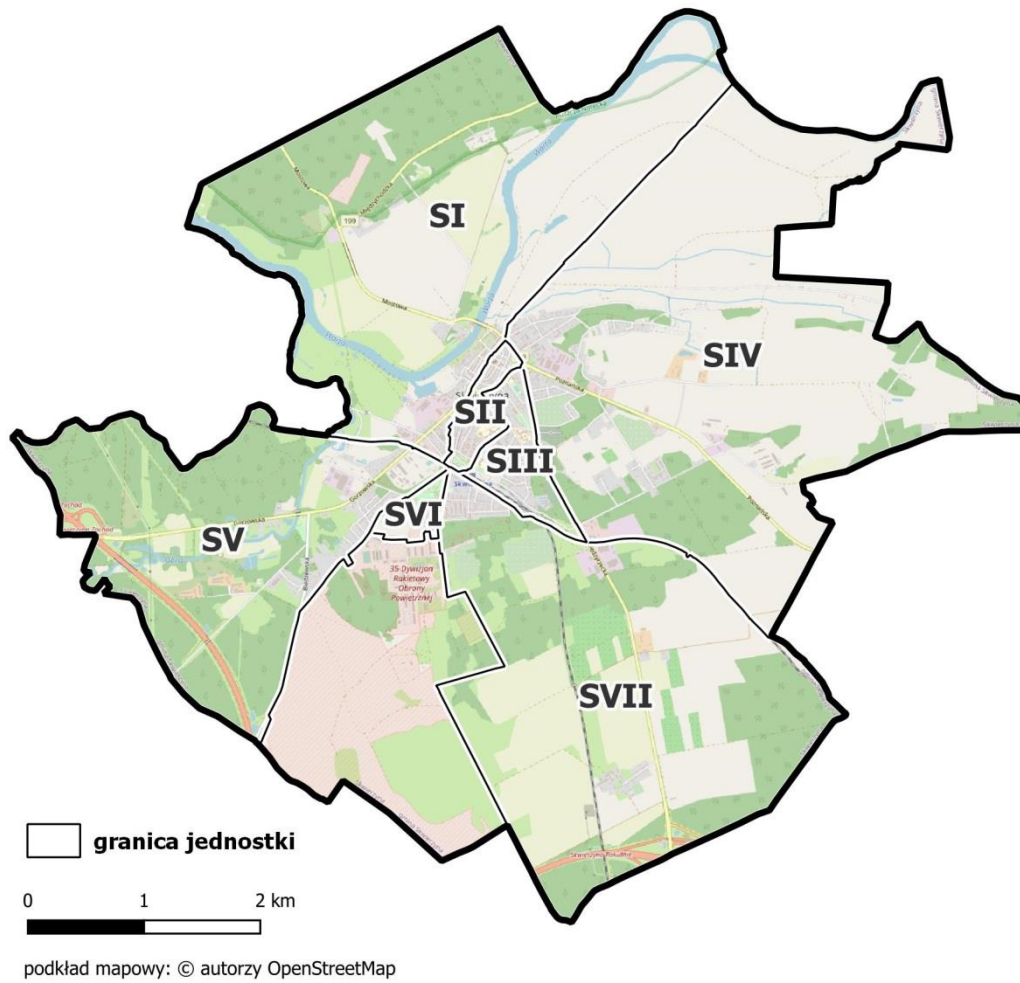
W toku prac podjęto decyzję o wyłączeniu podobzaru Jednostka Wojskowa z prowadzonej w dalszej części diagnozy delimitacyjnej. Obszar ten nie jest zamieszkały, ani zabudowany, tym samym nie może podlegać rewitalizacji. Poniższe grafiki prezentują podział gminy i podział obszaru miasta na wskazane jednostki porównawcze.

Grafika 1 Podział gminy Skwierzyna na jednostki porównawcze.

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 2 Podział miasta Skwierzyna na jednostki.

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Zgodnie z art. 4 ustawy⁴, w celu opracowania diagnoz służących [...] wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji [...] wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

W związku z powyższym, oraz ze względu na miejsko-wiejski charakter gminy, konieczne było wypracowania katalogu wskaźników, które umożliwią analizę sytuacji i zjawisk zachodzących na obszarze gminy, w szczególności w sferze społecznej, ale także gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Ważne było, aby wybrane zmienne w istotny sposób różnicowały wyznaczone obszary. Na potrzeby niniejszej diagnozy wypracowano katalog kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego, w którym znajdują się 23 zmienne, w podziale na 5 obligatoryjnych sfer (społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna i techniczna). Katalog wskaźników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Katalog zmiennych wykorzystanych w delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

SFERA	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący aspektu demograficznego. Wskaźnik obliczony jako różnica między liczbą urodzeń i zgonów na danym obszarze, podawany w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Obciążenie demograficzne	Wskaźnik określający stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (0-17 lat wiek przedprodukcyjny oraz 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn - wiek poprodukcyjny) do liczby osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie popełnionych przestępstw. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1000 mieszkańców. Źródło danych: KPP w Międzyrzeczu
	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: KPP w Międzyrzeczu
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: OPS w Skwierzynie

⁴ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 28)

	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia przez osoby z niepełnosprawnością (lub ze względu na niepełnosprawność) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: OPS w Skwierzynie
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji pozarządowych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym gminy. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
Sfera gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
Sfera Środowiskowa	Liczba działek na których zidentyfikowano wyroby azbestowe / km ²	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi dla mieszkańców. Wskaźnik pokazuje ile kg wyrobów azbestowych przypada średnio na jednego mieszkańca. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. Źródło danych: BDOT
	Średnie roczne stężenie PM _{2.5}	Wskaźnik obliczono na podstawie mapy rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM _{2.5} [µg/m ³]. Mapa wykonana została w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy oraz metodę obiektywnego szacowania. Źródło danych: powietrze.glos.gov.pl
	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik przedstawia liczbę szkodliwych źródeł ciepła wykorzystywanych w gospodarstwach domowych w ogólnej ich liczbie. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie

Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność do usług społecznych (apteki, biblioteki, banki, poczta, urząd, instytucje kultury, świetlice)	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na 1000 mieszkańców (w znaczeniu organizacyjnym). Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Udział terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów rekreacyjnych. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik pokazuje dostępność przystanków w poszczególnych obszarach. Wyrażony jest on jako procentowy udział przystanków w danym obszarze do ogółu przystanków w gminie. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie i BDOT
	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazuje zagęszczenie działalności gospodarczych w sekcji Q, dział 86 – opieka zdrowotna na 1000 mieszkańców Źródło danych: www.dane.biznes.gov.pl/
	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną roślinność. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)
Sfera techniczna	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik odnoszący się do liczby zabytków oraz pomników przyrody na danym obszarze. Zmienna wyrażona jako średnia liczba takich obiektów w przeliczeniu na km ² . Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Wskaźnik dotyczący dostosowania budynków użyteczności publicznej do wymagań związanych z termomodernizacją. Zmienna obliczona jako średnia liczba budynków wymagających termomodernizacji na km ² na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Miejski w Skwierzynie
	Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	Wskaźnik dotyczący poziomu dostępu do szybkiej sieci internetowej. Zmienna pokazuje jaki procent budynków posiada możliwość wykorzystywania tego typu Internetu. Źródło danych: mapbook.uk.gov.pl

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wybranych zmiennych pozwoliła na wskazanie tych obszarów gminy Skwierzyna, w których koncentracja i natężenie negatywnych zjawisk są najwyższe, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego. Zmienne zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach oraz szczegółowo opisane i przedstawione w formie graficznej.

3.4 Sfera społeczna

Ustawa o rewitalizacji wskazuje sferę społeczną jako kluczowy element w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Uzasadnieniem jest fakt, że głównym celem działań rewitalizacyjnych jest poprawa warunków życia i jakości życia miejscowej społeczności. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.*

Przy opracowywaniu analizy sfery społecznej posłużono się zmiennymi, które przedstawiają stan oraz skale występowania problemów społecznych w wyodrębnionych jednostkach porównawczych gminy Skwierzyna. Na podstawie zgromadzonych danych statystycznych analizie porównawczej poddano osiem wskaźników w zakresie występującej sytuacji demograficznej, poziomu kapitału społecznego, opieki społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego.

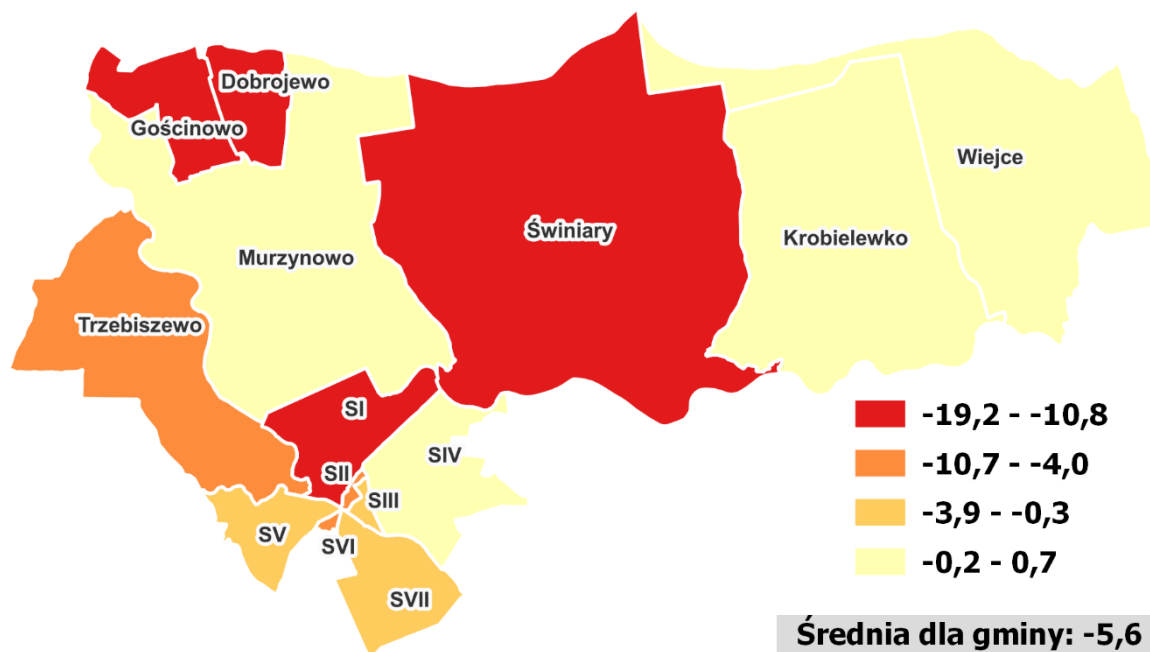
Pierwszą zmienną analizowaną w ramach sfery społecznej jest przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, który został wyliczony na podstawie liczby urodzeń i zgonów odnotowanych w gminie i poszczególnych jej obszarach w 2022 r. Wskaźnik dla całej gminy przyjął wartość ujemną, co wynika z przeważającej liczby zgonów nad liczbą urodzeń (różnica o 64). Najmniej korzystna sytuacja czyli najniższa wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców dotyczy obszarów: Świniary (-19,2), Gościńowo (-12,7), Jednostka SI (-12,4) oraz Dobrojewo (-11,2). Dla trzech jednostek porównawczych (Krobielewko, Murzynowo i Wiejce) wartość wyniosła 0, na co w przypadku sołectwa Murzynowo wpływ miała taka sama liczba odnotowanych zgonów i urodzeń (7), a w pozostałych dwóch brak zarówno zgonów jak i urodzeń. W poniższej tabeli zaprezentowano dane dla poszczególnych obszarów.

Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.

Lp.		Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	8	29	-12,4
2.	Jednostka SII	13	31	-9,0
3.	Jednostka SIII	7	8	-1,0
4.	Jednostka SIV	10	9	0,7
5.	Jednostka SV	3	4	-1,4
6.	Jednostka SVI	1	6	-9,7
7.	Jednostka SVII	15	17	-1,1
8.	Sołectwo Dobrojewo	0	1	-11,2
9.	Sołectwo Gościńowo	0	4	-12,7
10.	Sołectwo Krobielewko	0	0	0,0
11.	Sołectwo Murzynowo	7	7	0,0
12.	Sołectwo Świniary	1	9	-19,2
13.	Sołectwo Trzebiszewo	3	7	-6,6
14.	Sołectwo Wiejce	0	0	0,0
Gmina Skwierzyna		68	132	-5,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

W celu analizy występującej sytuacji demograficznej w gminie Skwierzyna przeprowadzono badanie poziomu obciążenia demograficznego, które definiuje się jako stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. W Polsce, grupę wiekową nieprodukcyjną stanowią osoby w wieku 0-17 lat (przedprodukcyjny) oraz 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn (poprodukcyjny). Natomiast grupa wiekowa produkcyjna obejmuje osoby w wieku 18-59/64 lat (18-59 lat dla kobiet i 18-64 lata dla mężczyzn). W kontekście tego wskaźnika istotne jest przedstawienie danych dotyczących liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Jeśli dominującą grupę stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, możemy mówić o pozytywnym aspekcie wskaźnika.

W gminie Skwierzyna całkowita liczba osób w wieku nieprodukcyjnym wynosi 4 942, z czego blisko 58% przypada na osoby w wieku poprodukcyjnym. Te dane wskazują na zjawisko starzenia się społeczeństwa, które jest przyczyną narastania innych problemów, takich jak zmniejszenie siły roboczej czy wzrost kosztów związanych z opieką zdrowotną.

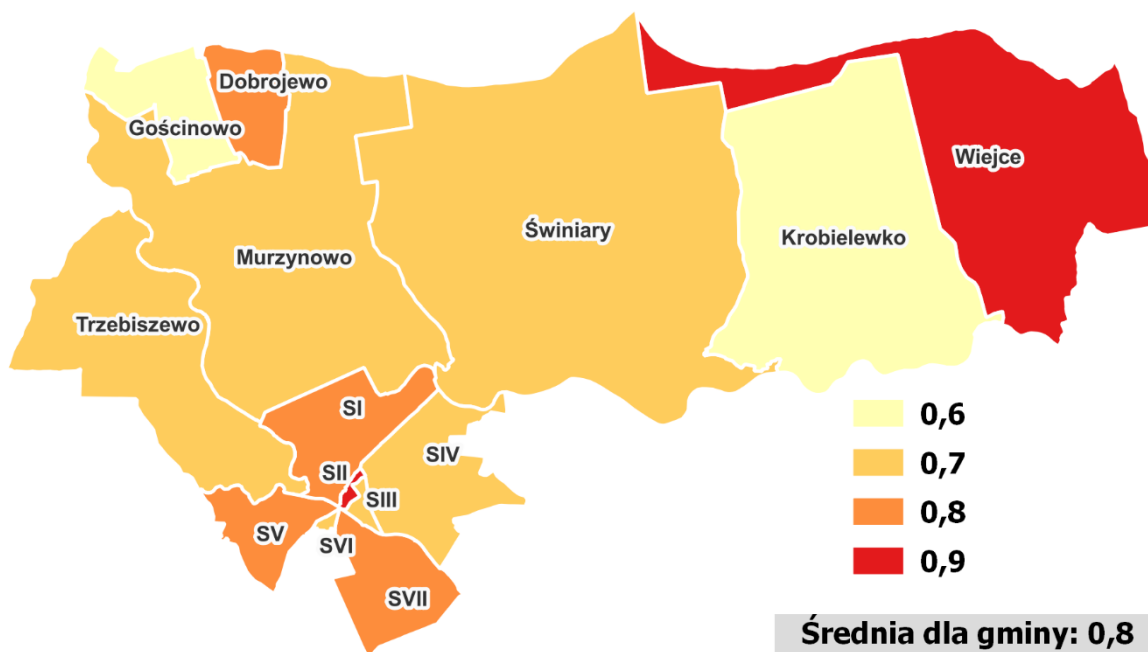
Poziom obciążenia demograficznego w gminie Skwierzyna wyniósł 75,1%. Najmniej korzystną sytuację (wartość wskaźnika wyższa niż średnia dla całej gminy) odnotowano w sześciu obszarach porównawczych, w tym w czterech jednostkach miejskich (SI – 78,1%, SII – 85,4%, SV – 79% i SVII – 79,2%) i dwóch sołectwach (Dobrojewo – 81,6% i Wiejce – 94,3%).

Tabela 4 Obciążenie demograficzne w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Obciążenie demograficzne
1.	Jednostka SI	744	953	78,1%
2.	Jednostka SII	917	1 074	85,4%
3.	Jednostka SIII	411	615	66,8%
4.	Jednostka SIV	552	790	69,9%
5.	Jednostka SV	312	395	79,0%
6.	Jednostka SVI	204	309	66,0%
7.	Jednostka SVII	796	1 005	79,2%
8.	Sołectwo Dobrojewo	40	49	81,6%
9.	Sołectwo Gościnowo	121	195	62,1%
10.	Sołectwo Krobielewko	59	91	64,8%
11.	Sołectwo Murzynowo	337	461	73,1%
12.	Sołectwo Świniary	169	248	68,1%
13.	Sołectwo Trzebiszewo	247	360	68,6%
14.	Sołectwo Wiejce	33	35	94,3%
Gmina Skwierzyna		4 942	6580	75,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 4 Obciążenie demograficzne w gminie Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Kolejne z branych pod uwagę wskaźników dotyczące poziomu bezrobocia, na których istotność w procesie delimitacyjnym obszaru rewitalizacji wskazuje ustawa⁵ przywołując występowanie zjawiska bezrobocia jako istotny czynnik społeczny wskazujący na zdegradowanie obszarów, na których zidentyfikowano jego natężenie. Zgodnie ze wskazaną metodologią w celu przeprowadzenia analizy wykorzystano dane udostępnione przez instytucje publiczne posiadające odpowiednie dane, pozwalające na wyróżnienie w gminie obszarów wymagających interwencji i zidentyfikowanie problemów w nich występujących. W ramach prac nad niniejszą diagnozą wystąpiono do Powiatowego Urzędu Pracy w Międzyrzeczu z prośbą o udostępnienie danych dotyczących bezrobocia w gminie Skwierzyna i jej poszczególnych obszarach. W odpowiedzi na przesłaną prośbę Powiatowy Urząd Pracy przesłał dane dotyczące liczby osób bezrobotnych z wyróżnieniem ich liczby w każdym z sołectw i na terenie całego miasta. Brak podziału danych na poszczególne jednostki miejskie nie pozwala na przeprowadzenie analizy wskaźnikowej wszystkich z obszarów porównawczych.

W ramach analizy przywołano dane pozyskane z Banku Danych Lokalnych (GUS BDL), zgodnie z którymi w 2022 r. w całej gminie zarejestrowanych było 355 osób bezrobotnych, z czego większość z nich zamieszkiwała obszar miejski (miasto Skwierzyna) – 266 osób (75%). Z obszaru wiejskiego gminy łącznie zarejestrowanych było 89 osób bezrobotnych. Różnica w podziale ze względu na płeć osób bezrobotnych jest nieznaczna - 176 mężczyzn i 179 kobiet było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne.

Tabela 5 Bezrobocie w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
1.	Jednostka SI	b.d.	b.d.
2.	Jednostka SII	b.d.	b.d.
3.	Jednostka SIII	b.d.	b.d.
4.	Jednostka SIV	b.d.	b.d.
5.	Jednostka SV	b.d.	b.d.
6.	Jednostka SVI	b.d.	b.d.
7.	Jednostka SVII	b.d.	b.d.
8.	Sołectwo Dobrojewo	4	b.d.
9.	Sołectwo Gościnowo	12	b.d.
10.	Sołectwo Krobielewko	0	b.d.
11.	Sołectwo Murzynowo	23	b.d.
12.	Sołectwo Świniary	14	b.d.
13.	Sołectwo Trzebiszewo	19	b.d.
14.	Sołectwo Wiejce	1	b.d.
Gmina Skwierzyna			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez PUP w Międzyrzeczu.

⁵ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 28)

Tabela 6 Bezrobocie w gminie Skwierzyna w 2022 r.

Lp.		Liczba osób bezrobotnych	Bezrobotni – mężczyźni	Bezrobotni - kobiety
1.	Obszar miejski	355	176	179
2.	Obszar wiejski	266	137	129
3.	Gmina Skwierzyna	89	39	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

W obszarze społecznym dokonano analizy zmiennych związanych z poziomem bezpieczeństwa publicznego. W badaniu wykorzystano dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Międzyrzeczu dotyczące przestępstw i zdarzeń drogowych, które miały miejsce na terenie gminy w roku 2022.

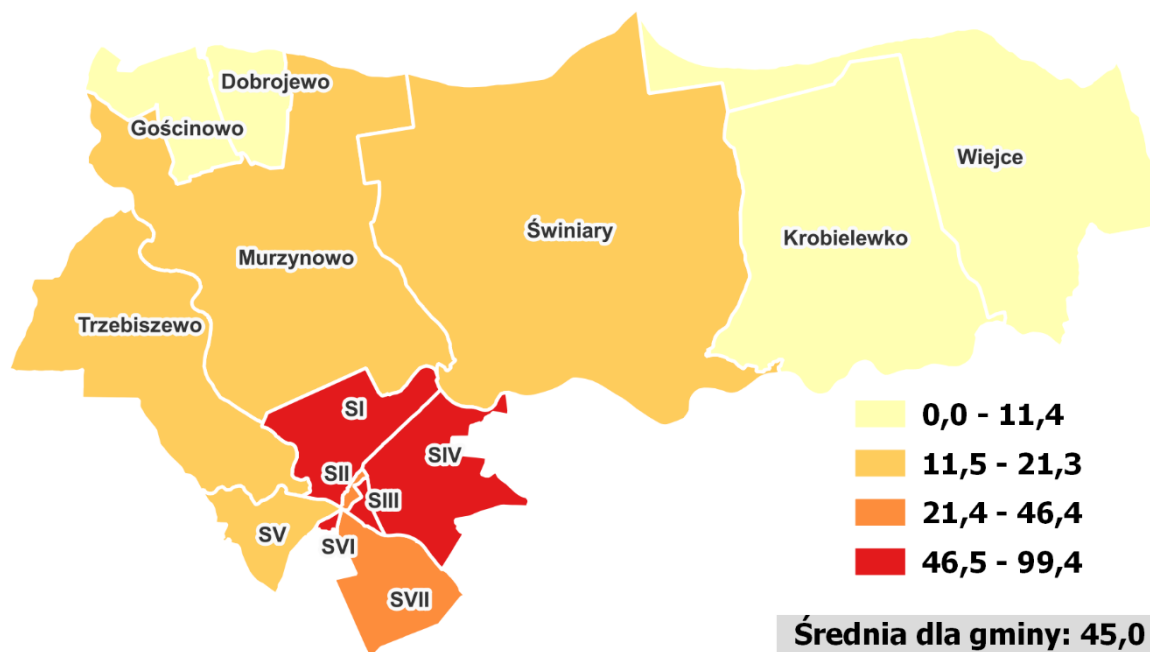
Komenda Powiatowa Policji w Międzyrzeczu odnotowała na terenie gminy Skwierzyna w 2022 r. łącznie 519 przestępstw, a biorąc pod uwagę dane bezwzględne, najwięcej z nich miało miejsce na terenie jednostki SIII – 102 przestępstwa (blisko 20% ogółu przestępstw). Wskaźnik poddany analizie odnosi się do liczby przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dla gminy przyjmuje on wartość równą 45, a w przypadku pięciu jednostek miejskich (SI, SIII, SIV, SVI, SVII) wartość jest wyższa od średniej gminnej. Najmniej korzystną sytuację odnotowano na obszarze jednostek SIII i SVI, gdzie w 2022 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przypada blisko 100 przestępstw.

Tabela 7 Przestępstwa w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba mieszkańców	Ogólna liczba przestępstw	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	1 697	99	58,3
2.	Jednostka SII	1 991	72	36,2
3.	Jednostka SIII	1 026	102	99,4
4.	Jednostka SIV	1 342	63	46,9
5.	Jednostka SV	707	15	21,2
6.	Jednostka SVI	513	50	97,5
7.	Jednostka SVII	1 801	81	45,0
8.	Sołectwo Dobrojewo	89	1	11,2
9.	Sołectwo Gościńowo	316	2	6,3
10.	Sołectwo Krobielewko	150	1	6,7
11.	Sołectwo Murzynowo	798	17	21,3
12.	Sołectwo Świniary	417	5	12,0
13.	Sołectwo Trzebiszewo	607	11	18,1
14.	Sołectwo Wiejce	68	0	0,0
Gmina Skwierzyna		11 522	519	45,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Międzyrzeczu.

Grafika 5 Przestępczość w gminie Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Międzyrzeczu.

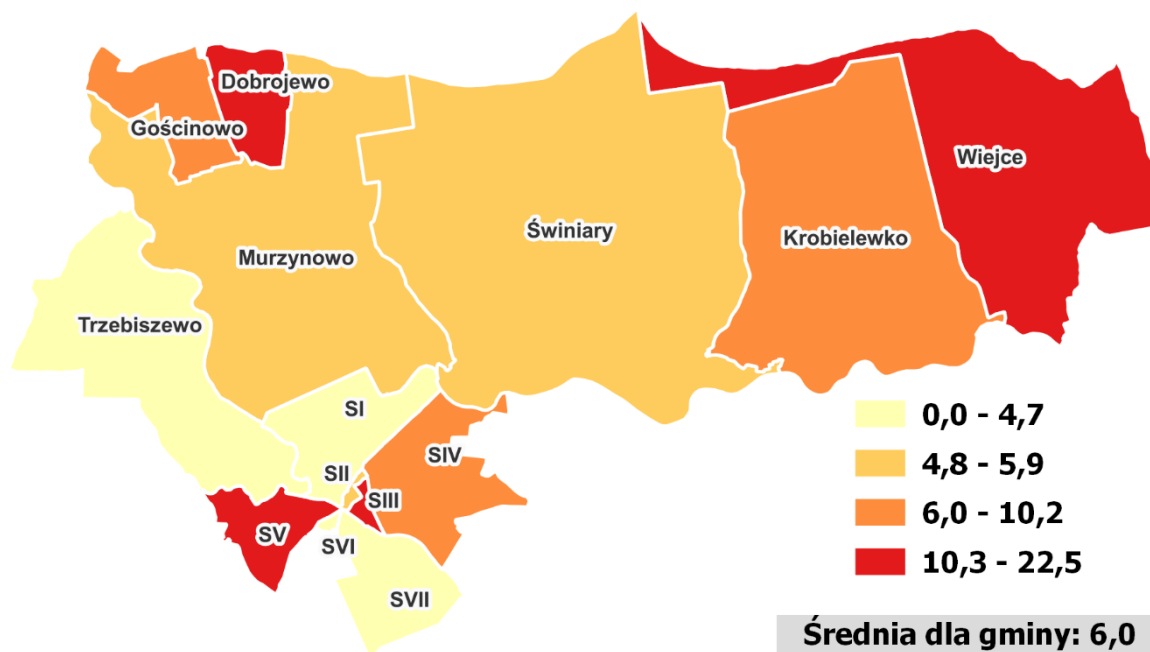
Liczba zdarzeń w ruchu drogowym odnotowanych na terenie gminy Skwierzyna w 2022 r. wynosi 69. Analizując wskaźnik ich liczby w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wartość powyżej wskaźnika dla gminy Skwierzyna (6,0) dotyczy trzech jednostek miejskich: SIII (16,6), SIV (6,7) i SV (11,3) oraz czterech sołectw: Dobrojewo (22,5), Więjce (14,7), Krobielewko (6,7) oraz Gościnowo (6,3).

Tabela 8 Liczba zdarzeń drogowych w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	1 697	8	4,7
2.	Jednostka SII	1 991	11	5,5
3.	Jednostka SIII	1 026	17	16,6
4.	Jednostka SIV	1 342	9	6,7
5.	Jednostka SV	707	8	11,3
6.	Jednostka SVI	513	0	0,0
7.	Jednostka SVII	1 801	2	1,1
8.	Sołectwo Dobrojewo	89	2	22,5
9.	Sołectwo Gościnowo	316	2	6,3
10.	Sołectwo Krobielewko	150	1	6,7
11.	Sołectwo Murzynowo	798	4	5,0
12.	Sołectwo Świniary	417	2	4,8
13.	Sołectwo Trzebiszewo	607	2	3,3
14.	Sołectwo Więjce	68	1	14,7
Gmina Skwierzyna		11 522	69	6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Międzyrzeczu.

Grafika 6 Liczba zdarzeń drogowych w gminie Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Międzyrzeczu.

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, istotnym czynnikiem decydującym o podejmowaniu działań rewitalizacyjnych jest obecność kryzysu społecznego. Osoby zamieszkujące gminę, które borykają się z trudnościami społecznymi i przeżywają trudną sytuację życiową, stanowią istotną grupę interesariuszy w procesie rewitalizacji. Kolejne omawiane zagadnienia dotyczą usług publicznych związanych z pomocą społeczną, które są świadczone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie. Zapewnienie odpowiednich usług i wsparcia społecznego jest niezbędne dla poprawy warunków życia mieszkańców gminy oraz łagodzenia problemów społecznych. Analiza danych udostępnionych przez OPS pozwoliła na ocenę zakresu istniejących problemów społecznych oraz oszacowanie odsetka mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Z danych udostępnionych przez OPS w Skwierzynie wynika, że w 2022 r. ze świadczeń udzielanych przez tę instytucję skorzystało łącznie 752 mieszkańców gminy. Wartość wskaźnika w przeliczeniu ich liczby na 1000 mieszkańców dla całej gminy wynosi 62,9. Najmniej korzystną sytuację – wartość wskaźnika wyższą niż dla gminy odnotowano w czterech jednostkach miejskich: SI (82,9), SII (94,9), SIV (94,6), SV (67,9) oraz w dwóch sołectwach: Dobrojewo (78,7) i Krobielewo (66,7). Jednocześnie w 2022 r. w gminie udzielono łącznie 863 świadczenia stałe, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dało wartość równą 74,9. Najmniej korzystną sytuację, a zatem największą liczbę udzielonych świadczeń stałych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano na obszarach jednostek miejskich: SI (159,7), SIII

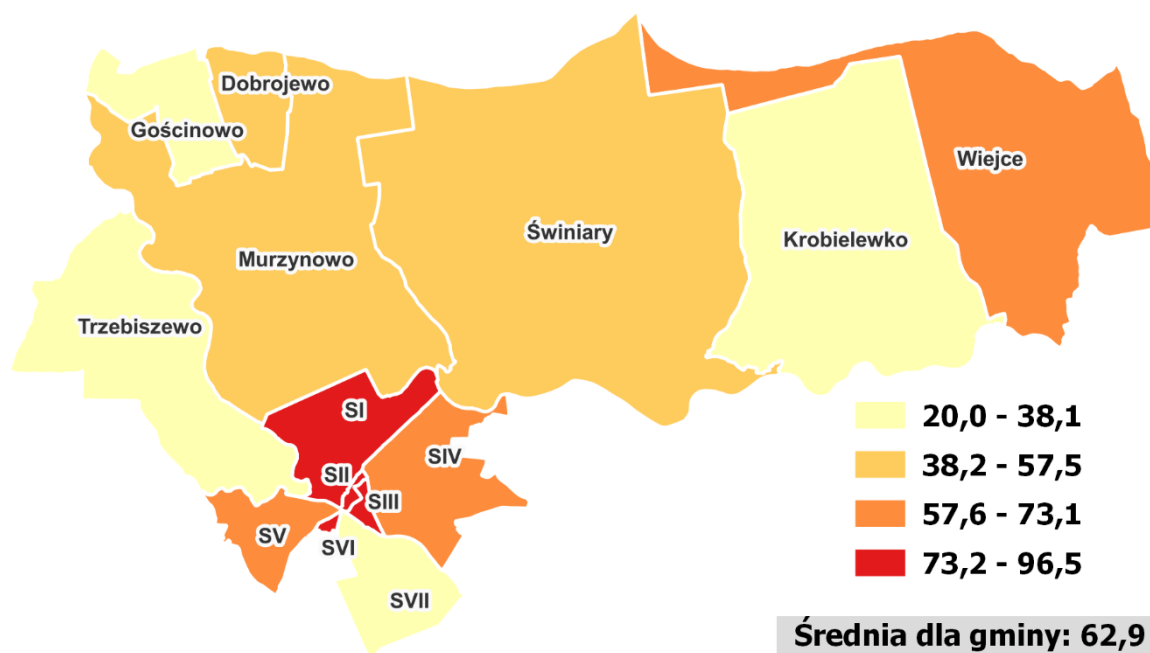
(92,6), SVI (91,6) oraz na obszarach wiejskich w sołectwach Dobrojewo (113,9), Krobielewko (86,7), Murzynowo (114) oraz Trzebiszewo (98,8).

Tabela 9 Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń - zasiłków stałych	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	1 697	140	82,5	271	159,7
2.	Jednostka SII	1 991	189	94,9	101	50,7
3.	Jednostka SIII	1 026	37	36,1	95	92,6
4.	Jednostka SIV	1 342	127	94,6	73	54,4
5.	Jednostka SV	707	48	67,9	16	22,6
6.	Jednostka SVI	513	20	39,0	47	91,6
7.	Jednostka SVII	1 801	52	28,9	48	26,7
8.	Sołectwo Dobrojewo	89	7	78,7	0	0,0
9.	Sołectwo Gościnowo	316	12	38,0	36	113,9
10.	Sołectwo Krobielewko	150	10	66,7	13	86,7
11.	Sołectwo Murzynowo	798	44	55,1	91	114,0
12.	Sołectwo Świniary	417	16	38,4	12	28,8
13.	Sołectwo Trzebiszewo	607	19	31,3	60	98,8
14.	Sołectwo Wiejce	68	4	58,8	0	0,0
Gmina Skwierzyna		11 522	725	62,9	863	74,9

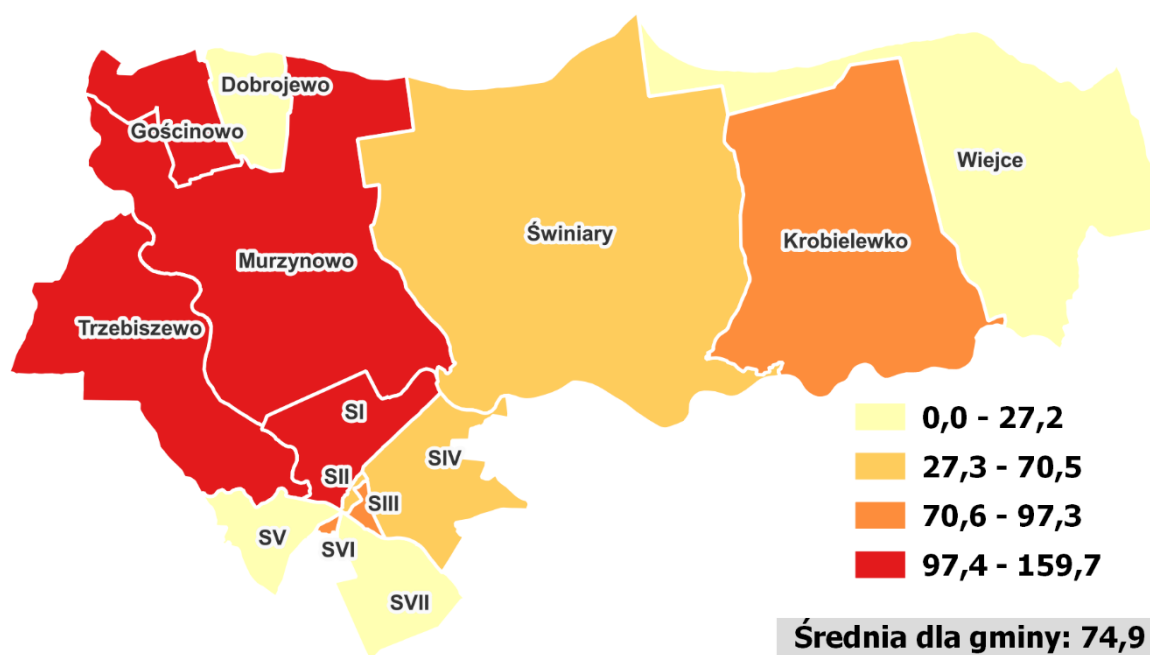
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Skwierzynie.

Grafika 7 Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Skwierzynie.

Grafika 8 Liczba świadczeń stałych udzielonych w gminie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Skwierzynie.

W analizie wsparcia z zakresu pomocy społecznej istotne jest również zbadanie sytuacji osób posiadających szczególne potrzeby zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Celem tej ustawy jest zagwarantowanie równego dostępu do usług i możliwości społecznego uczestnictwa dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Osoby te często narażone są na ryzyko wykluczenia społecznego, dlatego istotne jest podejmowanie przez jednostki samorządowe działań, które mają na celu ich integrację i pełne włączenie. Ważne jest również dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, aby umożliwić im swobodne korzystanie z usług i infrastruktury publicznej. Analiza wsparcia w zakresie pomocy społecznej dla osób ze szczególnymi potrzebami pozwoli zidentyfikować obszary, w których konieczne są dalsze działania mające na celu poprawę jakości życia i zapewnienie pełnego uczestnictwa tej grupy społecznej.

W 2022 r. w ramach wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie 159 osób korzystało ze świadczeń przyznanych z tytułu niepełnosprawności. Badany wskaźnik odnosi się do liczby osób pobierających świadczenia z tego tytułu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, a jego wartość dla gminy wynosi 13,8. Najmniej korzystną sytuację, a zatem najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w obszarach Jednostek SI (21,2) i SII (19,6) oraz sołectwach Murzynowo (15) i Wiejce (14,7). Ponadto

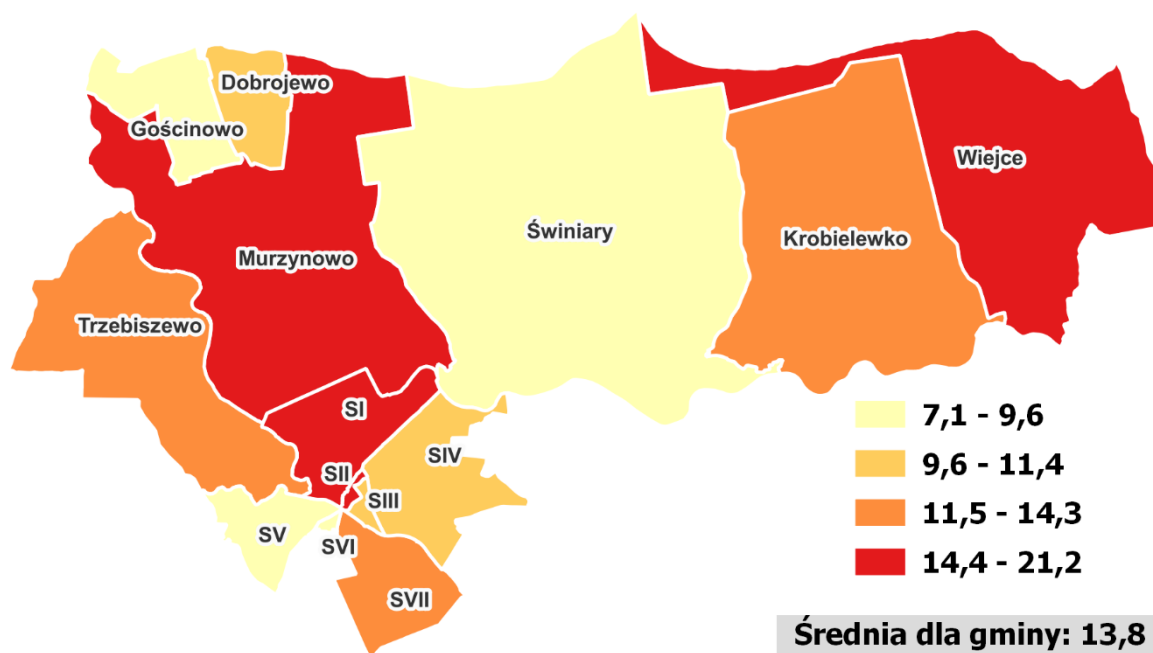
biorąc pod uwagę liczby bezwzględne, dotyczące osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności najgorsza sytuacja również dotyczy obszaru Jednostek SI i SII, które są zamieszkiwane kolejno przez 36 i 39 osób potrzebujących wsparcia.

Tabela 10 Świadczenia udzielone z tytułu niepełnosprawności w gminie.

Lp.		Liczba mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	1 697	36	21,2
2.	Jednostka SII	1 991	39	19,6
3.	Jednostka SIII	1 026	10	9,7
4.	Jednostka SIV	1 342	14	10,4
5.	Jednostka SV	707	5	7,1
6.	Jednostka SVI	513	4	7,8
7.	Jednostka SVII	1 801	21	11,7
8.	Sołectwo Dobrojewo	89	1	11,2
9.	Sołectwo Gościnowo	316	3	9,5
10.	Sołectwo Krobielewko	150	2	13,3
11.	Sołectwo Murzynowo	798	12	15,0
12.	Sołectwo Świniary	417	3	7,2
13.	Sołectwo Trzebiszewo	607	8	13,2
14.	Sołectwo Wiejce	68	1	14,7
Gmina Skwierzyna		11 522	159	13,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Skwierzynie.

Grafika 9 Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Skwierzynie.

Ostatnie zmienne badane w ramach sfery społecznej pozwolą ocenić poziom kapitału społecznego oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców gminy Skwierzyna. W tym celu wzięto pod uwagę dane dotyczące działalności organizacji pozarządowych i czytelników bibliotek w gminie.

Pierwszy wskaźnik z tego zakresu odnosi się do liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Organizacje pozarządowe często bywają nazywane trzecim sektorem, czyli, według teorii podziału państwa, sektorem istniejącym obok sektora publicznego i rynkowego. Organizacje pozarządowe pobudzają aktywność obywatelską, uczą dialogu społecznego, a także są łącznikiem pomiędzy mieszkańcami a administracją. Dla samorządów organizacje są ważnym partnerem w działaniach na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz budowania spójności i kapitału społecznego.

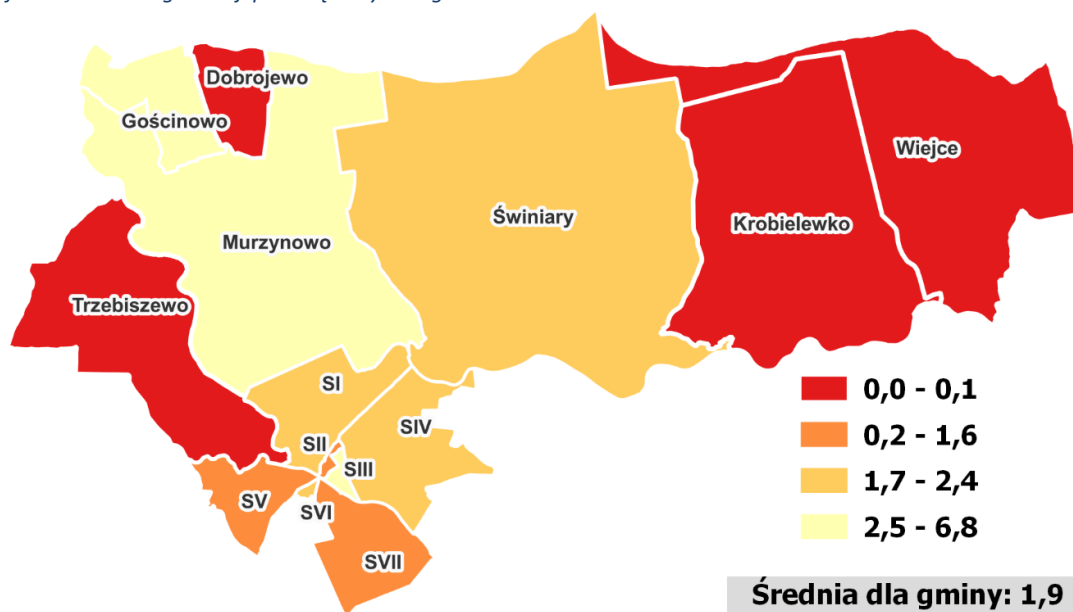
Na terenie gminy działalność prowadzą 22 organizacje pozarządowe, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wartość równą 1,9. Największą liczbę organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w jednostce SIII – 6,8. Wartość wskaźnika poziomu kapitału społecznego jest niższa niż dla gminy w przypadku jednostek SII, SV i SVII. Badając poziom kapitału społecznego na obszarze wiejskim gminy Skwierzyna wyróżnić należy miejscowość Murzynowo na terenie której działalność prowadzą 2 organizacje społeczne. Poza tymi dwoma na obszarach wiejskich funkcjonują jeszcze po jednej organizacji w Gościnowie i Świniarach. W pozostałych sołectwach gminy nie funkcjonuje żadna organizacja pozarządowa.

Tabela 11 Liczba organizacji pozarządowych w gminie.

Lp.		Liczba mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	1 697	4	2,4
2.	Jednostka SII	1 991	1	0,5
3.	Jednostka SIII	1 026	7	6,8
4.	Jednostka SIV	1 342	3	2,2
5.	Jednostka SV	707	1	1,4
6.	Jednostka SVI	513	1	1,9
7.	Jednostka SVII	1 801	1	0,6
8.	Sołectwo Dobrojewo	89	0	0,0
9.	Sołectwo Gościnowo	316	1	3,2
10.	Sołectwo Krobielewko	150	0	0,0
11.	Sołectwo Murzynowo	798	2	2,5
12.	Sołectwo Świniary	417	1	2,4
13.	Sołectwo Trzebiszewo	607	0	0,0
14.	Sołectwo Wiejce	68	0	0,0
Gmina Skwierzyna		11 522	22	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 10 Liczba organizacji pozarządowych w gminie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

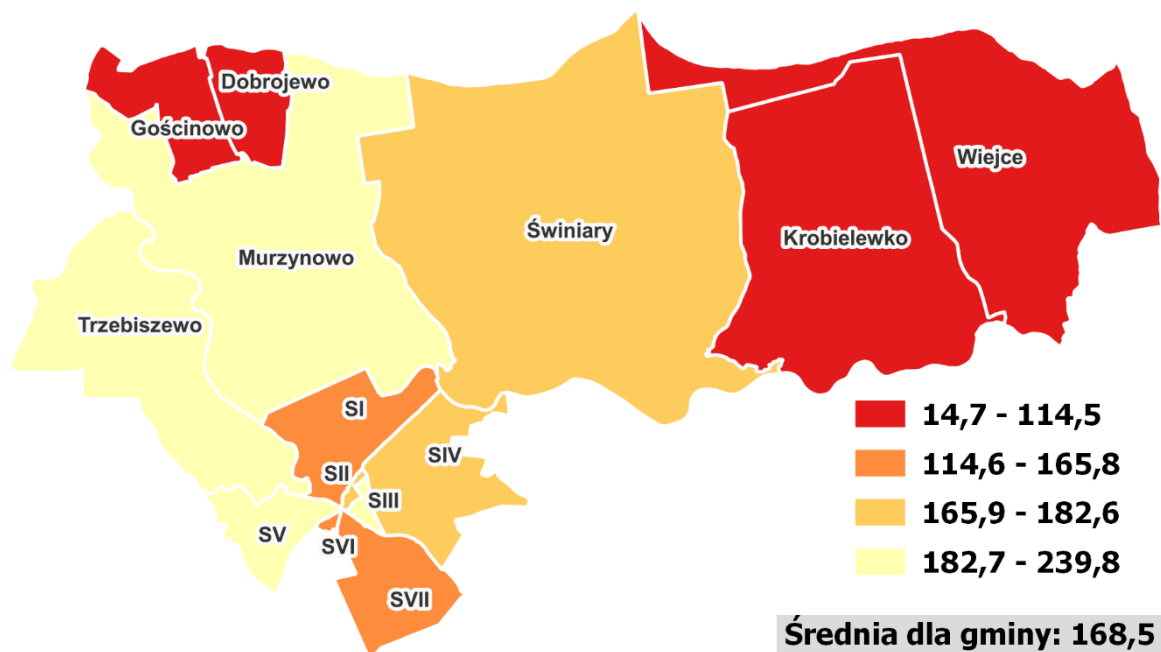
Ostatni analizowany wskaźnik pozwala na rozpoznanie poziomu uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu kulturalnym, a wyrażony jest liczbą czytelników bibliotek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W całej gminie Skwierzyna, w 2022 r. zapisanych do biblioteki było łącznie 1942 czytelników. Wskaźnik ich liczby na 1000 mieszkańców wyniósł dla gminy 168,5. Niekorzystną sytuację w tej kwestii odnotowano w obszarach Jednostek SI, SVI i SVII oraz sołectw Dobrojewo, Gościno, Krobielewko i Wiejce. W tych obszarach wskaźnik przyjął wartość niższą niż średnia dla gminy. Analizując te zmienne należy wyróżnić Jednostki SIII i SV oraz sołectwo Murzynowo, w których na 1000 mieszkańców przypada w przybliżeniu 220-240 czytelników.

Tabela 12 Czytelnicy bibliotek w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba mieszkańców	Liczba osób zapisanych do biblioteki	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	1 697	229	134,9
2.	Jednostka SII	1 991	362	181,8
3.	Jednostka SIII	1 026	246	239,8
4.	Jednostka SIV	1 342	233	173,6
5.	Jednostka SV	707	163	230,6
6.	Jednostka SVI	513	81	157,9
7.	Jednostka SVII	1 801	213	118,3
8.	Sołectwo Dobrojewo	89	10	112,4
9.	Sołectwo Gościno	316	28	88,6
10.	Sołectwo Krobielewko	150	17	113,3
11.	Sołectwo Murzynowo	798	175	219,3
12.	Sołectwo Świniary	417	73	175,1
13.	Sołectwo Trzebiszewo	607	111	182,9
14.	Sołectwo Wiejce	68	1	14,7
Gmina Skwierzyna		11 522	1942	168,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 11 Czytelnicy bibliotek w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

3.5 Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej przeprowadzono analizę wskaźników dotyczących działalności podmiotów gospodarczych na obszarze gminy. Pozwoliło to na ocenę poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminie oraz aktywności gospodarczej jej mieszkańców. Wysoki poziom aktywności gospodarczej może świadczyć o korzystnych warunkach dla inwestycji, tworzeniu nowych miejsc pracy i wzroście gospodarczym w gminie. Z drugiej strony, niski poziom aktywności może sugerować ograniczenia w rozwoju sektora prywatnego, niewystarczającą przedsiębiorczość mieszkańców i brak odpowiednich możliwości ekonomicznych.

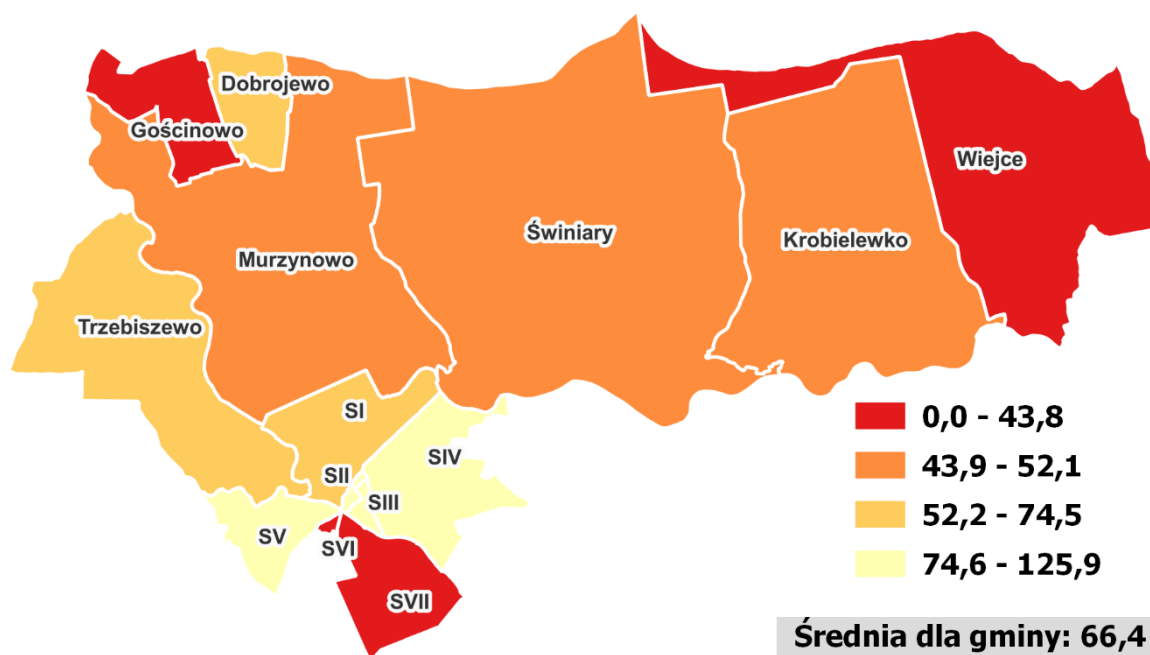
W 2022 r. łącznie w gminie Skwierzyna zarejestrowanych było 765 podmiotów gospodarczych, z czego znaczna większość działalności na terenie miasta Skwierzyna – 643 podmioty (84,1%). Pierwsza badana zmienna odnosi się do liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, a jej wartość dla gminy wyniosła 66,4. Wartość wskaźnika niższe niż dla gminy odnotowano w dwóch jednostkach miejskich: SVI i SVII oraz we wszystkich miejscowościach wiejskich. Na obszarze sołectwa Więjce nie prowadzi swojej działalności żaden podmiot gospodarczy. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

Tabela 13 Podmioty gospodarcze w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	1 697	115	67,8
2.	Jednostka SII	1 991	153	76,8
3.	Jednostka SIII	1 026	86	83,8
4.	Jednostka SIV	1 342	106	79,0
5.	Jednostka SV	707	89	125,9
6.	Jednostka SVI	513	17	33,1
7.	Jednostka SVII	1 801	77	42,8
8.	Sołectwo Dobrojewo	89	5	56,2
9.	Sołectwo Gościnowo	316	13	41,1
10.	Sołectwo Krobielewko	150	7	46,7
11.	Sołectwo Murzynowo	798	38	47,6
12.	Sołectwo Świniary	417	20	48,0
13.	Sołectwo Trzebiszewo	607	39	64,3
14.	Sołectwo Wiejce	68	0	0,0
Gmina Skwierzyna		11 522	765	66,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 12 Podmioty gospodarcze w gminie Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Kolejna wzięta pod uwagę zmienna umożliwia określenie tendencji przedsiębiorczości oraz poziomu aktywności gospodarczej w gminie. W analizie uwzględniono różnice między nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi przeliczoną na 1000 mieszkańców. W 2022 r. różnica

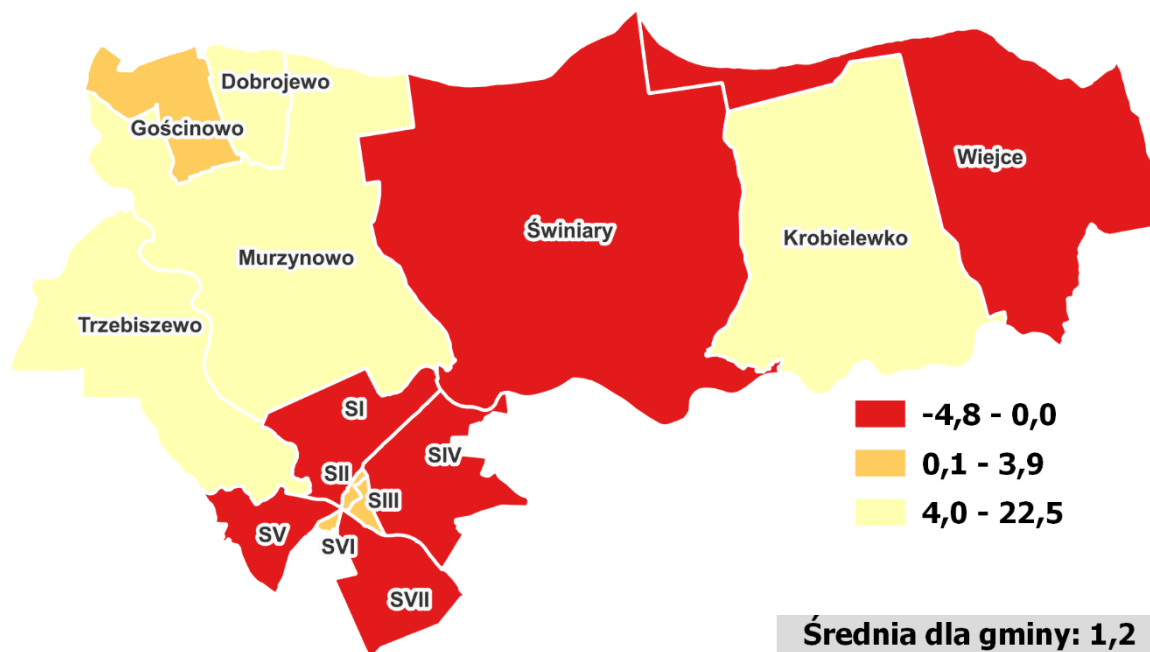
ta w gminie wyniosła 14, co w stosunku do liczby mieszkańców dało 1,22. Niekorzystną sytuację odnotowano w jednostkach SIV i SV oraz sołectwie Świniary. Tam wskaźnik przyjął wartość ujemną, co oznacza przewagę podmiotów, które zakończyły działalność nad nowo zarejestrowanymi. Na obszarze Jednostek SI i SVII oraz sołectwa Wiejce badana różnica wyniosła 0, co w przypadku jednostek miejskich oznacza taką samą liczbę wyrejestrowanych co zarejestrowanych podmiotów, a w przypadku miejscowości Wiejce jak wskazano powyżej ich brak.

Tabela 14 Poziom przedsiębiorczości w gminie Skwierzyna.

Lp.		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych	Różnica podmiotów	Liczba mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	7	7	0	1697	0,00
2.	Jednostka SII	11	10	1	1991	0,50
3.	Jednostka SIII	9	5	4	1026	3,90
4.	Jednostka SIV	4	6	-2	1342	-1,49
5.	Jednostka SV	8	9	-1	707	-1,41
6.	Jednostka SVI	3	1	2	513	3,90
7.	Jednostka SVII	6	6	0	1801	0,00
8.	Sołectwo Dobrojewo	2	0	2	89	22,47
9.	Sołectwo Gościno	1	0	1	316	3,16
10.	Sołectwo Krobielewko	1	0	1	150	6,67
11.	Sołectwo Murzynowo	5	0	5	798	6,27
12.	Sołectwo Świniary	0	2	-2	417	-4,80
13.	Sołectwo Trzebiszewo	5	2	3	607	4,94
14.	Sołectwo Wiejce	0	0	0	68	0,00
Gmina Skwierzyna		62	48	14	11522	1,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 13 Poziom przedsiębiorczości w gminie Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

3.6 Sfera środowiskowa

W ramach analizy delimitacyjnej w sferze środowiskowej skupiono się na kwestiach jakości i stanu środowiska naturalnego, które mają wpływ na jakość życia w gminie. Badania obejmowały analizę danych dotyczących występowania wyrobów zawierających azbest, które są niebezpieczne dla zdrowia, obszarów zamieszkałych położonych w strefach narażonych na hałas związany z ruchem drogowym i kolejowym oraz jakości powietrza i źródeł jego zanieczyszczeń.

Azbest był popularnym i stosunkowo tanim surowcem stosowanym w produkcji materiałów budowlanych w drugiej połowie XX wieku. Po ustaleniu jego szkodliwości dla zdrowia, wprowadzono ustawę o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, która została przyjęta 19 czerwca 1997 r. Ponadto, 14 sierpnia 1998 r. wprowadzono rozporządzenie dotyczące bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych. Mimo obligatoryjnych zakazów, wiele obiektów zbudowanych przed ich wprowadzeniem nadal zawiera materiały ze szkodliwym surowcem. Wynika to z długiego okresu, w którym był on powszechnie stosowany w budownictwie, oraz braku świadomości dotyczącej związanych z jego obecnością zagrożeń dla zdrowia. W gminie Skwierzyna obowiązuje Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Skwierzyna na lata 2013-2032 (Uchwała nr XLVII/354/2013 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 19 grudnia 2013 r.). Gmina wykorzystuje dotacje oraz alokuje środki własne na usuwanie i bezpieczne utylizowanie odpadów azbestowych, w tym z prywatnych posesji.

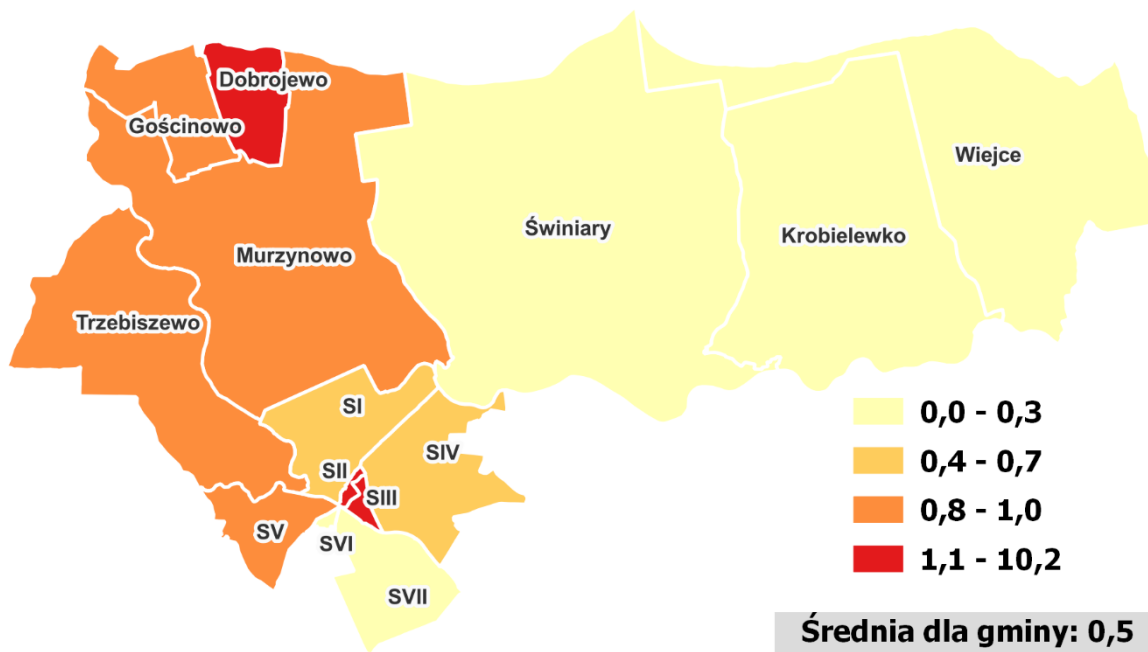
Z przeprowadzonej inwentaryzacji wynika, że na 139 działkach w całej gminie Skwierzyna znajdują się obiekty zawierające wyroby azbestowe. Dla całej gminy wskaźnik ich liczby w przeliczeniu na powierzchnię (km²) przyjął wartość równą 0,5. Najmniej korzystna sytuacja, czyli największe zagęszczenie działek, na których znajdują się obiekty z azbestem dotyczy Jednostek SII (10,2), SIII (5,1) i SV (1,0) oraz sołectw Dobrojewo (1,1), Gościnowo (0,9), Murzynowo (0,8) i Trzebiszewo (0,9).

Tabela 15 Zidentyfikowane wyroby azbestowe na terenie gminy.

Lp.		Liczba działek na których zidentyfikowano wyroby azbestowe	powierzchnia [km ²]	Liczba działek na których zidentyfikowano wyroby azbestowe / km ²
1.	Jednostka SI	5	8,3	0,6
2.	Jednostka SII	3	0,3	10,2
3.	Jednostka SIII	3	0,6	5,1
4.	Jednostka SIV	5	10,3	0,5
5.	Jednostka SV	5	5,0	1,0
6.	Jednostka SVI	0	0,2	0,0
7.	Jednostka SVII	0	7,6	0,0
8.	Sołectwo Dobrojewo	6	5,6	1,1
9.	Sołectwo Gościnowo	7	7,6	0,9
10.	Sołectwo Krobielewko	12	43,8	0,3
11.	Sołectwo Murzynowo	36	48,0	0,8
12.	Sołectwo Świniary	27	77,6	0,3
13.	Sołectwo Trzebiszewo	24	25,4	0,9
14.	Sołectwo Wiejce	6	41,0	0,1
Gmina Skwierzyna		139	281,2	0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 14 Zidentyfikowane wyroby azbestowe na terenie gminy Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Hałas generowany przez ruch komunikacyjny jest znaczącym problemem, negatywnie wpływającym na jakość życia mieszkańców gminy oraz na środowisko naturalne. W analizie przeprowadzono badanie wpływu hałasu na jakość życia. W tym celu analizie poddano udział budynków mieszkalnych położonych w strefach narażonych na hałas związany z ruchem drogowym i kolejowym w stosunku do ogólnej liczby budynków mieszkalnych. Obszar oddziaływania w zależności od rodzaju drogi wynosi 50 metrów w przypadku dróg głównych oraz 100 m w przypadku linii kolejowych, autostrad i dróg ekspresowych.

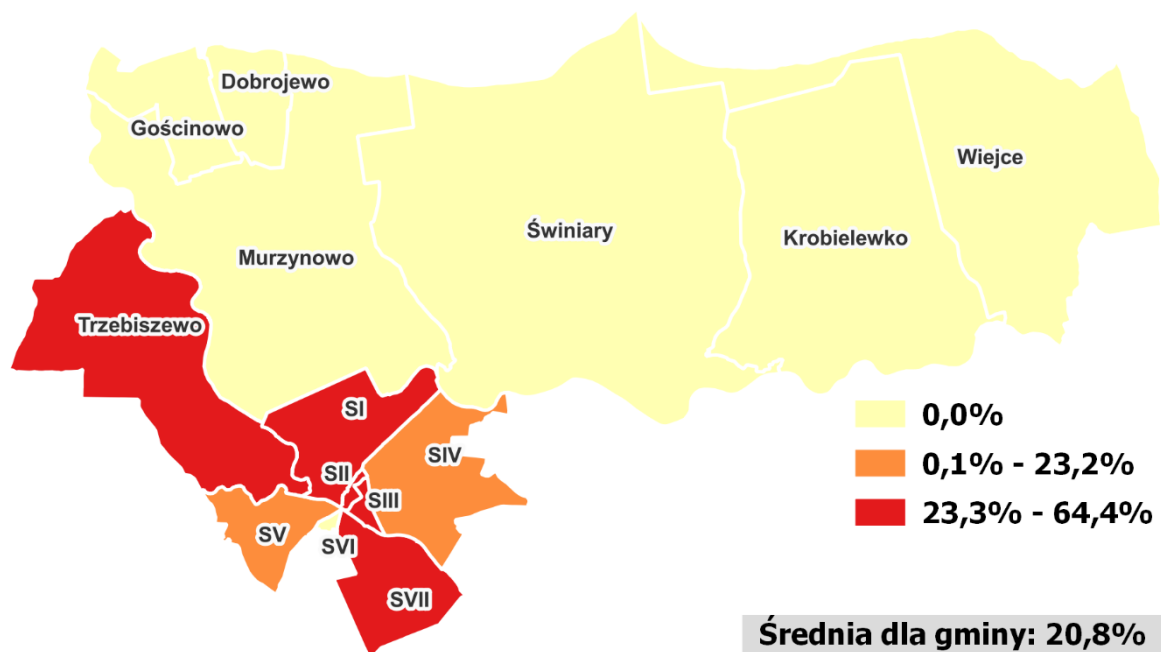
Według danych Bazy Danych Obiektów Topograficznych w gminie Skwierzyna łącznie 421 budynków mieszkalnych znajduje się w strefie zagrożonej, co stanowi 20,8% ogółu tych budynków (2025). W przypadku miasta Skwierzyna najwyższy ich udział odnotowano na obszarze Jednostek SIII (44,5%), SVII (34,1%), SII (33%) oraz SI (25,5%). Natomiast w przypadku wiejskiej części gminy sytuacja przedstawia się niekorzystnie w sołectwie Trzebiszewo, dla którego wskaźnik przyjął wartość blisko 65%. Wynika to z faktu, iż przez całą długość miejscowości przebiega linia kolejowa. W pozostałych sołectwach żaden z budynków mieszkalnych nie jest narażony na oddziaływanie hałasu związanego z ruchem komunikacyjnym.

Tabela 16 Budynki mieszkalne narażone na hałas komunikacyjny.

Lp.		Liczba budynków mieszkalnych	Budynki mieszkalne w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym
1.	Jednostka SI	192	49	25,5%
2.	Jednostka SII	200	66	33,0%
3.	Jednostka SIII	200	89	44,5%
4.	Jednostka SIV	336	19	5,7%
5.	Jednostka SV	209	39	18,7%
6.	Jednostka SVI	16	0	0,0%
7.	Jednostka SVII	138	47	34,1%
8.	Sołectwo Dobrojewo	42	0	0,0%
9.	Sołectwo Gościńowo	67	0	0,0%
10.	Sołectwo Krobielewko	105	0	0,0%
11.	Sołectwo Murzynowo	192	0	0,0%
12.	Sołectwo Świniary	128	0	0,0%
13.	Sołectwo Trzebiszewo	174	112	64,4%
14.	Sołectwo Wiejce	26	0	0,0%
Gmina Skwierzyna		2025	421	20,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT.

Grafika 15 Odsetek budynków mieszkalnych narażonych na hałas komunikacyjny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT.

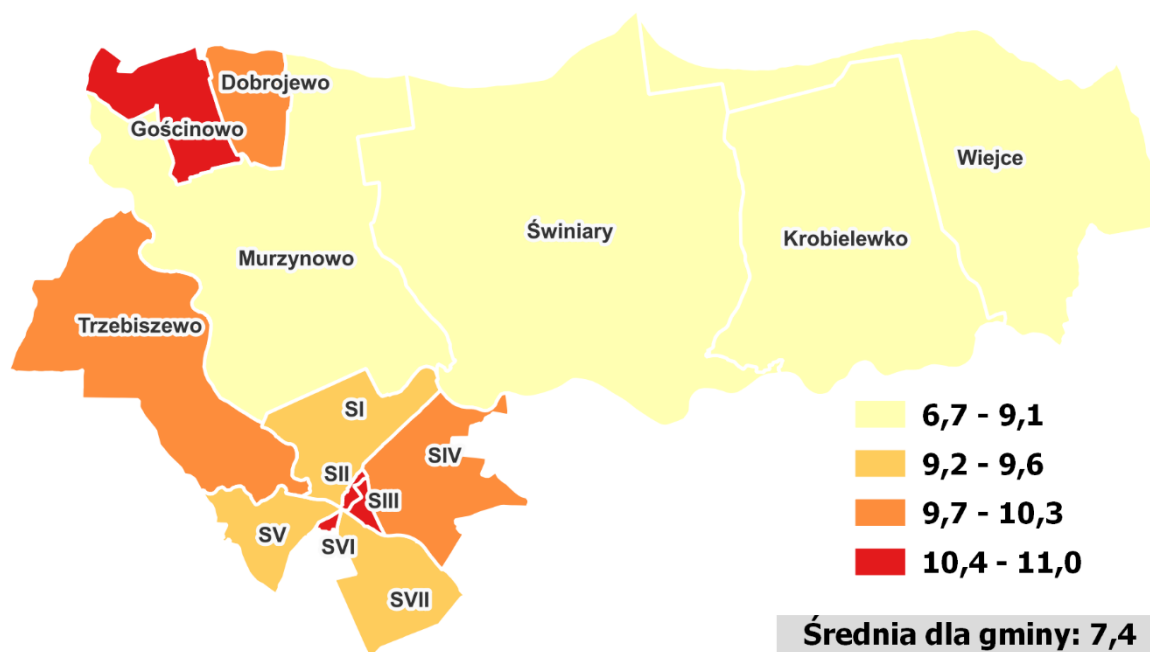
Oprócz negatywnego, akustycznego wpływu na komfort życia mieszkańców, wysokie natężenie ruchu komunikacyjnego niekorzystnie wpływa również na jakość powietrza w gminie. Zanieczyszczenie powietrza jest także w dużej mierze spowodowane emisją szkodliwych substancji pochodzących głównie z lokalnych kotłowni i źródeł indywidualnego ogrzewania w gospodarstwach domowych. Wyzwaniem dla władz gminy w tym kontekście jest podjęcie działań mających na celu rozwój sieci ciepłowniczych oraz wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko, komfort życia i stan zdrowia mieszkańców. W ramach analizy sfery środowiskowej pod uwagę wzięto średnie stężenie zanieczyszczeń powietrza oraz udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe. W poniższej tabeli zaprezentowano średnie roczne stężenie PM_{2.5} (pył zawieszony) na terenie każdego z porównywanych obszarów. Średnie stężenie dla gminy wynosi 7,4. W przypadku miasta, w każdej z porównywanych jednostek jest ono wyższe niż średnia dla gminy. Natomiast sołectwami, w których badane stężenie zanieczyszczeń jest wyższe niż średnie stężenie w gminie są Dobrojewo, Gościnowo, Murzynowo i Trzebiszewo.

Tabela 17 Stężenie zanieczyszczeń powietrza.

Lp.		Średnie roczne stężenie PM2.5
1.	Jednostka SI	9,6
2.	Jednostka SII	10,7
3.	Jednostka SIII	11,0
4.	Jednostka SIV	9,7
5.	Jednostka SV	9,5
6.	Jednostka SVI	10,4
7.	Jednostka SVII	9,6
8.	Sołectwo Dobrojewo	10,0
9.	Sołectwo Gościnowo	10,8
10.	Sołectwo Krobielewko	7,0
11.	Sołectwo Murzynowo	9,1
12.	Sołectwo Świniary	7,4
13.	Sołectwo Trzebiszewo	9,7
14.	Sołectwo Wiejce	6,7
Gmina Skwierzyna		7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powietrze.gov.pl

Grafika 16 Stężenie zanieczyszczeń powietrza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powietrze.gov.pl

Ostatni badany wskaźnik odnosi się do źródeł zanieczyszczeń powietrza i dotyczy gospodarstw domowych, których źródłem ogrzewania jest paliwo stałe. W ramach analizy wykorzystane zostały dane z deklaracji składanych przez mieszkańców gminy do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

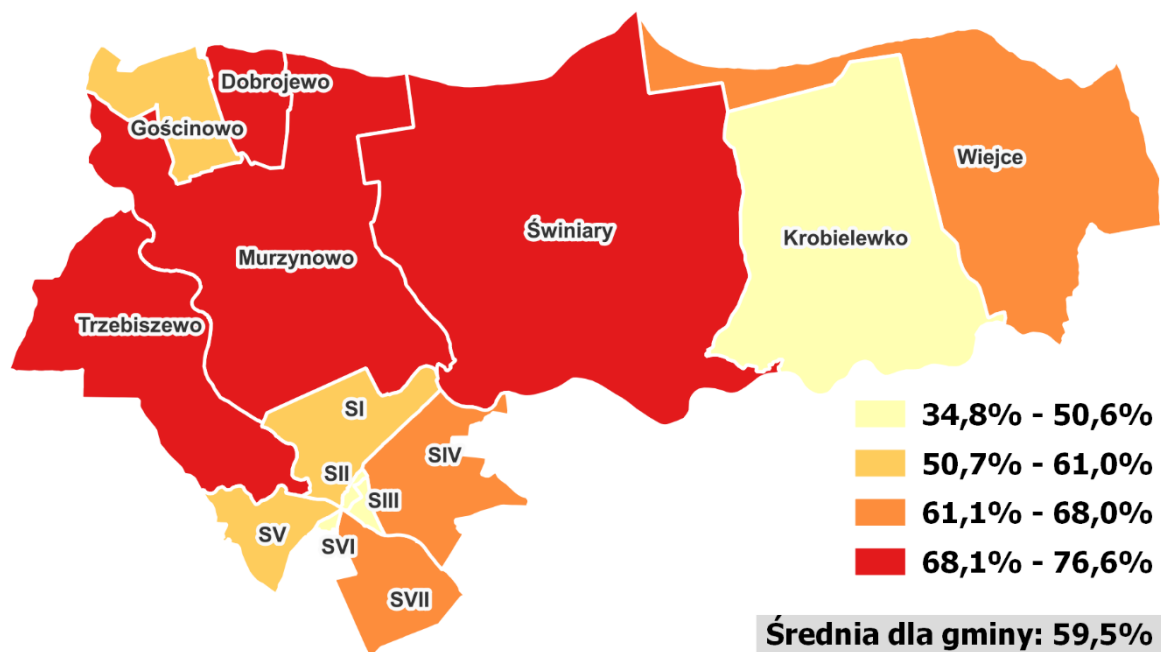
Na 2 809 deklaracji złożonych w gminie w 1 672 wskazano paliwo stałe jako źródło ogrzewania gospodarstwa domowego – 59,5%. Najmniej korzystną sytuację odnotowano w sołectwach Murzynowo, Świniary i Trzebiszewo, gdzie ponad 70% domostw wciąż korzysta ze szkodliwych dla zdrowia i środowiska źródeł ciepła. Szczegółowe dane zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 18 Gospodarstwa domowe ogrzewane szkodliwymi źródłami ciepła.

Lp.		Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła (suma)	Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe
1.	Jednostka SI	311	166	53,4%
2.	Jednostka SII	365	151	41,4%
3.	Jednostka SIII	234	116	49,6%
4.	Jednostka SIV	460	286	62,2%
5.	Jednostka SV	257	154	59,9%
6.	Jednostka SVI	23	8	34,8%
7.	Jednostka SVII	257	174	67,7%
8.	Sołectwo Dobrojewo	47	32	68,1%
9.	Sołectwo Gościńowo	87	52	59,8%
10.	Sołectwo Krobielewko	95	43	45,3%
11.	Sołectwo Murzynowo	262	187	71,4%
12.	Sołectwo Świniary	158	121	76,6%
13.	Sołectwo Trzebiszewo	218	159	72,9%
14.	Sołectwo Wiejce	35	23	65,7%
Gmina Skwierzyna		2 809	1 672	59,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 17 Gospodarstwa domowe ogrzewane szkodliwymi źródłami ciepła.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

3.7 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej przeprowadzono analizę w celu identyfikacji ograniczeń przestrzennych w poszczególnych obszarach oraz oceny dostępności do usług i przestrzeni publicznych, terenów rekreacyjnych, a także dostępności komunikacyjnej i udziału obszarów biologicznie czynnych. Analiza tych wskaźników umożliwia ocenę stanu i jakości przestrzeni publicznej oraz dostępności do usług i infrastruktury w różnych częściach gminy. Wyniki analizy stanowią podstawę do podejmowania działań mających na celu poprawę dostępności, adaptację przestrzeni publicznych i infrastruktury do potrzeb społecznych oraz zwiększenia mobilności i komfortu mieszkańców.

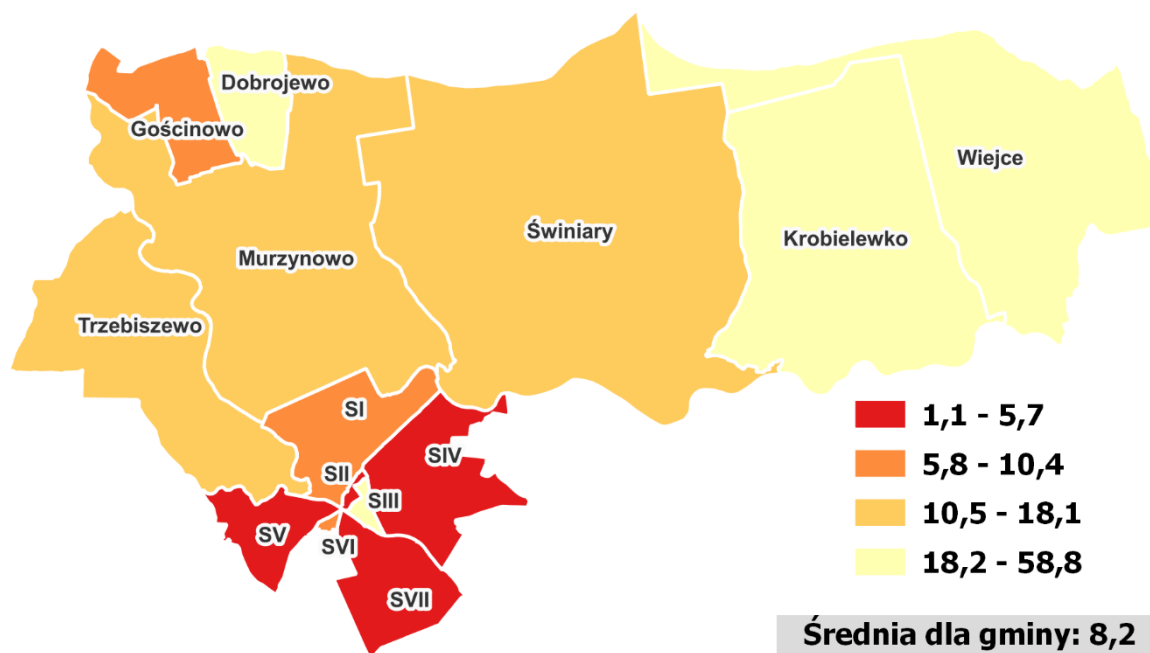
W ramach analizy szczególną uwagę skierowano na dostępność różnych placówek, takich jak apteki, banki, biblioteki, placówki pocztowe, urzędy, instytucje kultury oraz świetlice. Analizowana zmienna prezentuje odniesienie liczby instytucji pełniących usługi publiczne do liczby mieszkańców. Wskaźnik dostępności do usług publicznych w gminie Skwierzyna przyjął wartość równą 8,2. W przypadku pięciu jednostek miejskich (SII, SIV, SV, SVI, SVII) i sołectwa Gościńowo wskaźnik dostępności usług publicznych przyjął wartość niższą niż dla gminy.

Tabela 19 Dostępność do usług publicznych.

Lp.		Punkty usług publicznych	Liczba mieszkańców	Dostępność punktów usług publicznych
1.	Jednostka SI	16	1 697	9,4
2.	Jednostka SII	9	1 991	4,5
3.	Jednostka SIII	19	1 026	18,5
4.	Jednostka SIV	4	1 342	3,0
5.	Jednostka SV	4	707	5,7
6.	Jednostka SVI	3	513	5,8
7.	Jednostka SVII	2	1 801	1,1
8.	Sołectwo Dobrojewo	3	89	33,7
9.	Sołectwo Gościnowo	2	316	6,3
10.	Sołectwo Krobielewko	4	150	26,7
11.	Sołectwo Murzynowo	9	798	11,3
12.	Sołectwo Świniary	7	417	16,8
13.	Sołectwo Trzebiszewo	8	607	13,2
14.	Sołectwo Wiejce	4	68	58,8
Gmina Skwierzyna		94	11 522	8,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 18 Dostępność do usług publicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Obecność terenów rekreacyjnych w bliskim sąsiedztwie miejsca zamieszkania istotnie wpływa na komfort i jakość życia mieszkańców, umożliwiając im korzystanie z różnorodnych form aktywności fizycznej i relaksu na świeżym powietrzu. Te miejsca stanowią przestrzeń do spędzania wolnego czasu, rekreacji i integracji społecznej. Ponadto, dostępność terenów rekreacyjnych podnosi atrakcyjność i potencjał inwestycyjny gminy. Dla wielu osób, łatwy dostęp do terenów zielonych i miejsc rekreacyjnych jest kluczowym czynnikiem przy wyborze miejsca zamieszkania i inwestycji. W ramach analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej przeprowadzono ocenę dostępności terenów rekreacyjnych w gminie Skwierzyna oraz w wybranych obszarach porównawczych. Zbadano wskaźnik mierzący stosunek liczby terenów rekreacyjnych do ogólnej powierzchni danego obszaru, co pozwoliło określić gęstość występowania terenów rekreacyjnych.

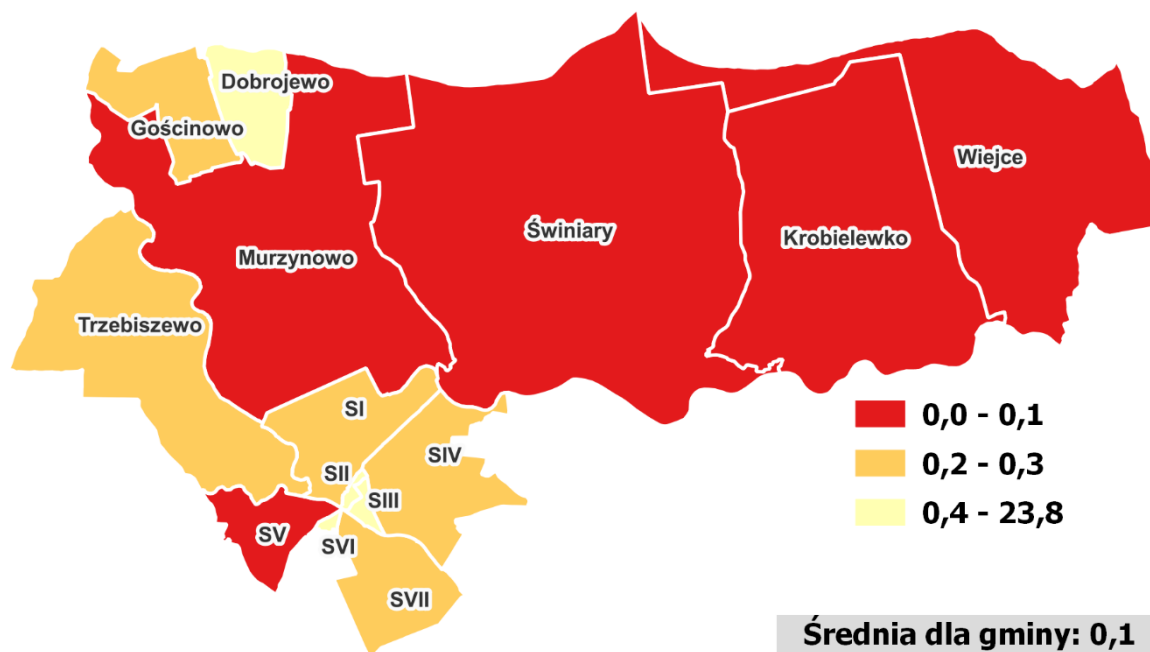
W gminie Skwierzyna łączna liczba terenów rekreacyjnych (plac zabaw, siłownie terenowe, obszary z obiektami małej architektury, miejsca rekreacyjno-wypoczynkowe) wynosi 41, a w stosunku do całej jej powierzchni wskaźnik przyjmuje wartość równą 0,15. Niższy niż w gminie poziom dostępności terenów rekreacyjnych dotyczy sołectw Krobielewko (0,07), Murzynowo (0,08), Świniary (0,03) i Wiejce (0,02). Szczególnie niekorzystną sytuację odnotowano w Jednostce SV, gdzie miejsca rekreacyjne nie występują.

Tabela 20 Dostępność do terenów rekreacyjnych.

Lp.		Liczba terenów rekreacyjnych	powierzchnia [km ²]	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem
1.	Jednostka SI	2	8,3	0,24
2.	Jednostka SII	7	0,3	23,78
3.	Jednostka SIII	4	0,6	6,82
4.	Jednostka SIV	2	10,3	0,19
5.	Jednostka SV	0	5,0	0,00
6.	Jednostka SVI	4	0,2	18,65
7.	Jednostka SVII	2	7,6	0,26
8.	Sołectwo Dobrojewo	2	5,6	0,36
9.	Sołectwo Gościńowo	2	7,6	0,26
10.	Sołectwo Krobielewko	3	43,8	0,07
11.	Sołectwo Murzynowo	4	48,0	0,08
12.	Sołectwo Świniary	2	77,6	0,03
13.	Sołectwo Trzebiszewo	6	25,4	0,24
14.	Sołectwo Wiejce	1	41,0	0,02
Gmina Skwierzyna		41	281,2	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 19 Dostępność do terenów rekreacyjnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej zbadano poziom dostępności komunikacyjnej. W tym celu posłużono się wskaźnikiem przedstawiającym rozmieszczenie przystanków komunikacji zbiorowej na terenie wyróżnionych obszarów. Analizowana zmienna wyraża stosunek liczby przystanków komunikacji zbiorowej do powierzchni gminy i porównywanych obszarów. Na terenie gminy łącznie rozlokowanych jest 56 przystanków, a wartość wskaźnika dla gminy wynosi 0,20. Najwyższym poziomem dostępności komunikacyjnej charakteryzuje się Jednostka SIII, gdzie znajdują się 4 przystanki, a w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wskaźnik przyjmuje wartość 6,82. Sytuacja jest niekorzystna w przypadku obszaru jednostek SIV i SVI oraz sołectw Murzynowo, Świniary, Trzebiszewo i Wiejce, gdzie badana dostępność jest niższa niż jej średni poziom w gminie.

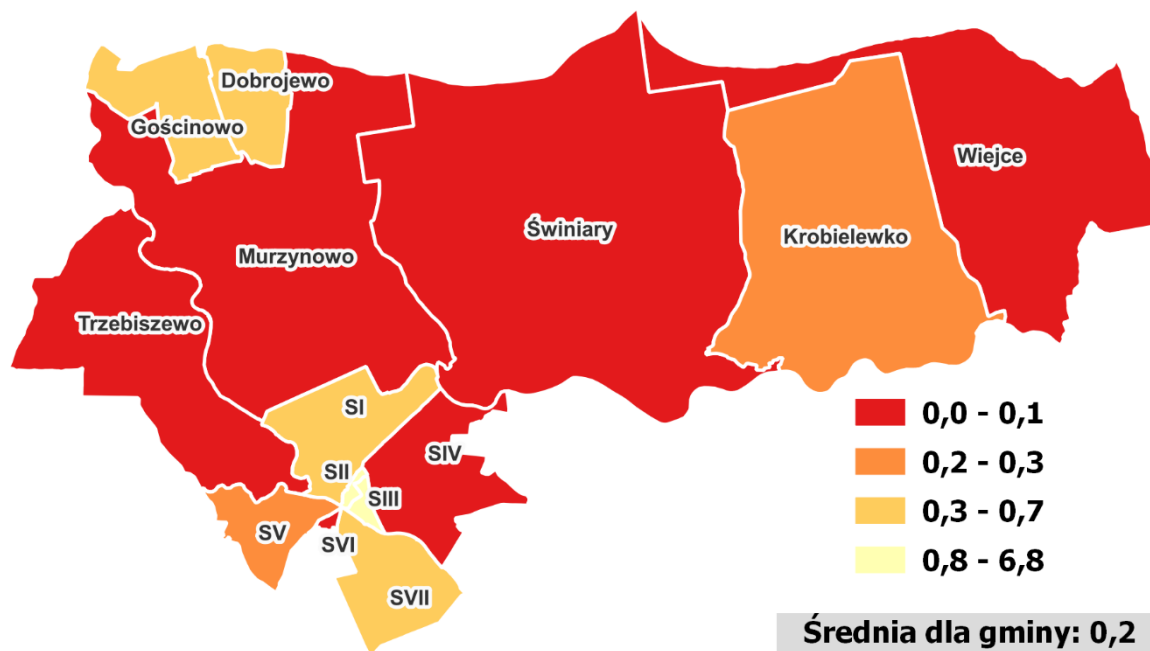
Dostęp do transportu publicznego jest szczególnie istotny dla dzieci i młodzieży, które dojeżdżają do szkół, osób, które nie posiadają własnych samochodów, oraz osób starszych. Brak wystarczającej infrastruktury i słabe połączenia komunikacyjne mogą przyczynić się do wykluczenia transportowego mieszkańców.

Tabela 21 Dostępność komunikacyjna.

Lp.		Liczba przystanków	powierzchnia [km ²]	Dostępność komunikacyjna (liczba przystanków/powierzchnia)
1.	Jednostka SI	4	8,3	0,48
2.	Jednostka SII	1	0,3	3,40
3.	Jednostka SIII	4	0,6	6,82
4.	Jednostka SIV	0	10,3	0,00
5.	Jednostka SV	1	5,0	0,20
6.	Jednostka SVI	0	0,2	0,00
7.	Jednostka SVII	4	7,6	0,53
8.	Sołectwo Dobrojewo	4	5,6	0,72
9.	Sołectwo Gościno	5	7,6	0,66
10.	Sołectwo Krobielewko	11	43,8	0,25
11.	Sołectwo Murzynowo	7	48,0	0,15
12.	Sołectwo Świniary	10	77,6	0,13
13.	Sołectwo Trzebiszewo	3	25,4	0,12
14.	Sołectwo Wiejce	2	41,0	0,05
Gmina Skwierzyna		56	281,2	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 20 Dostępność komunikacyjna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

W analizie delimitacyjnej wzięto pod uwagę dostępność do opieki zdrowotnej na terenie gminy i w poszczególnych jej obszarach. W tym celu posłużono się wskaźnikiem przedstawiającym liczbę podmiotów opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

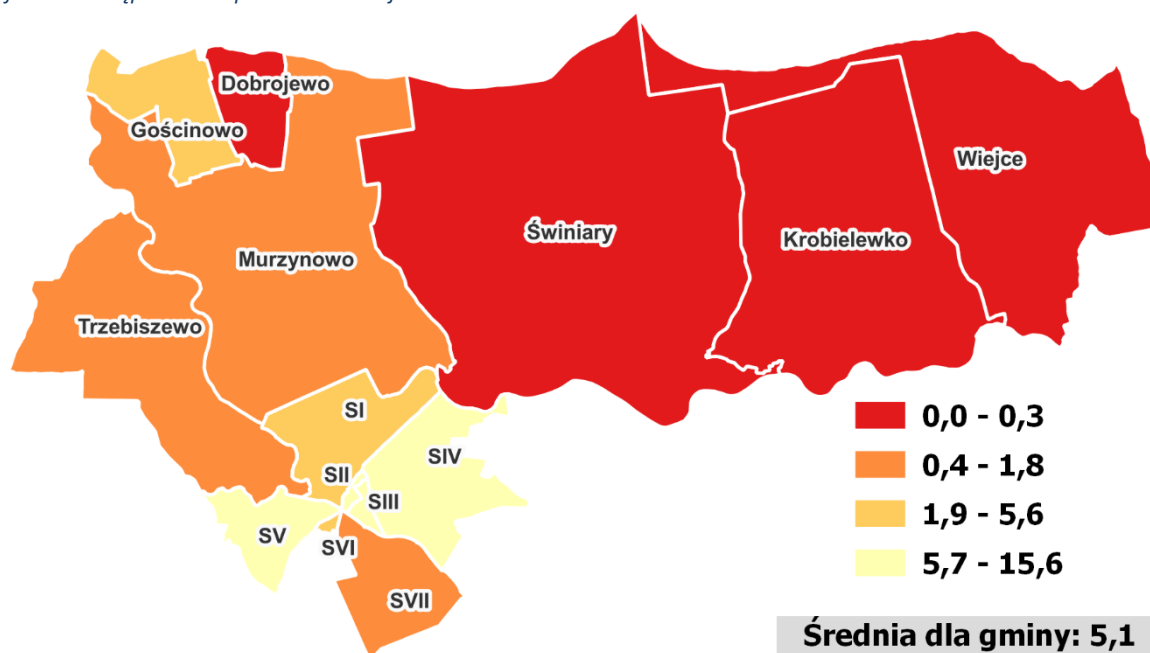
Na terenie gminy łącznie funkcjonuje 59 podmiotów świadczących usługi zdrowotne według sekcji PKD nr 86, a wartość wskaźnika wyniosła 5,1. Obszarami, na których odnotowano najwyższy poziom dostępności są Jednostka SIII (15,6) oraz Jednostka SII (8,0). Na terenie czterech porównywanych obszarów nie funkcjonują podmioty o tym charakterze działalności. Sytuacja jest niekorzystna dla całego obszaru wiejskiego gminy. Jak wskazują poniższe dane, w każdym z sołectw występuje problem związany z niskim poziomem lub brakiem dostępności do opieki zdrowotnej.

Tabela 22 Dostępność opieki zdrowotnej.

Lp.		Liczba podmiotów opieki zdrowotnej wg PKD (86)	Liczba mieszkańców	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców
1.	Jednostka SI	9	1 697	5,3
2.	Jednostka SII	16	1 991	8,0
3.	Jednostka SIII	16	1 026	15,6
4.	Jednostka SIV	8	1 342	6,0
5.	Jednostka SV	4	707	5,7
6.	Jednostka SVI	1	513	1,9
7.	Jednostka SVII	2	1 801	1,1
8.	Sołectwo Dobrojewo	0	89	0,0
9.	Sołectwo Gościnowo	1	316	3,2
10.	Sołectwo Krobielewko	0	150	0,0
11.	Sołectwo Murzynowo	1	798	1,3
12.	Sołectwo Świniary	0	417	0,0
13.	Sołectwo Trzebiszewo	1	607	1,6
14.	Sołectwo Wiejce	0	68	0,0
Gmina Skwierzyna		59	11 522	5,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 21 Dostępność do opieki zdrowotnej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

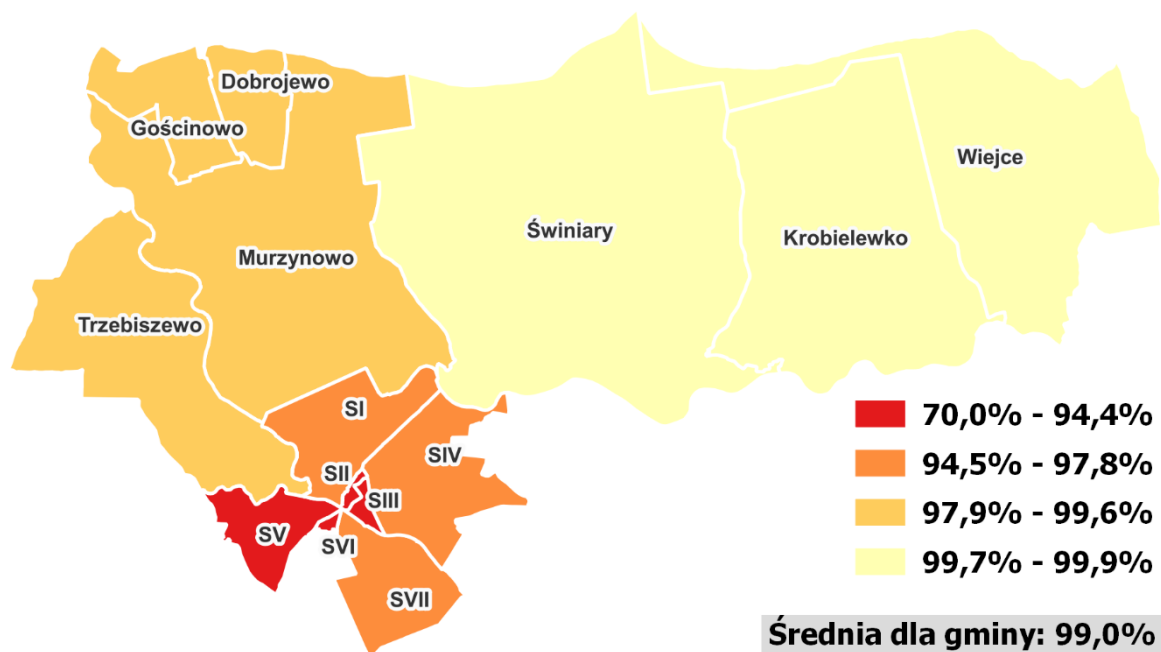
Ostatnią zmienną analizowaną w dziedzinie przestrzenno-funkcjonalnej jest udział terenów biologicznie czynnych w ogólnej powierzchni gminy i jej poszczególnych obszarów. Powierzchnia biologicznie czynna obejmuje tereny niezabudowane, takie jak łąki, pola orne, zakrzewienia itp. Wysoki udział terenów biologicznie czynnych odgrywa istotną rolę w poprawie jakości życia mieszkańców, zwiększa atrakcyjność gminy pod względem osiedleńczym, rekreacyjnym i wypoczynkowym, a także pozytywnie wpływa na stan środowiska naturalnego i jakość powietrza. Gminę Skwierzyna charakteryzuje wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej – stanowi ona 99% jej powierzchni. Najniższe wartości wskaźnika dotyczą wszystkich wyróżnionych w mieście Skwierzyna jednostek z uwagi na znacznie większą gęstość zabudowy w mieście w porównaniu do wsi.

Tabela 23 Powierzchnia biologicznie czynna w gminie Skwierzyna.

Lp.		Tereny biologicznie czynna [m ²]	Powierzchnia [m ²]	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem
1.	Jednostka SI	8 113 406	8 298 398	97,8%
2.	Jednostka SII	206 010	294 373	70,0%
3.	Jednostka SIII	468 917	586 761	79,9%
4.	Jednostka SIV	9 965 565	10 284 191	96,9%
5.	Jednostka SV	4 381 627	5 020 109	87,3%
6.	Jednostka SVI	201 934	214 469	94,2%
7.	Jednostka SVII	7 209 055	7 574 275	95,2%
8.	Sołectwo Dobrojewo	5 524 356	5 568 827	99,2%
9.	Sołectwo Goścnowo	7 559 482	7 588 143	99,6%
10.	Sołectwo Krobielewko	43 693 859	43 795 824	99,8%
11.	Sołectwo Murzynowo	47 787 359	47 984 277	99,6%
12.	Sołectwo Świniary	77 459 167	77 578 013	99,8%
13.	Sołectwo Trzebiszewo	24 833 939	25 357 275	97,9%
14.	Sołectwo Wiejce	41 018 413	41 048 645	99,9%
Gmina Skwierzyna		278 423 089	281 193 580	99,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT.

Grafika 22 Powierzchnia biologicznie czynna w gminie Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT.

3.8 Sfera techniczna

Sytuacja gminy w sferze technicznej oceniona została na podstawie zmiennych odnoszących się do obiektów zabytkowych i pomników przyrody występujących na jej terenie, obiektów użyteczności publicznej pod kątem ich energooszczędności i dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami oraz dostępnością do łącza internetowego.

Na terenie gminy znajduje się 11 obiektów zabytkowych oraz 376 zarejestrowanych pomników przyrody, a wskaźnik ich liczby w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wynosi 1,4. Wyróżnić należy sołectwo Murzynowo, na terenie którego znajdują się znaczna większość pomników przyrody (366), co ma związek ze znajdującym się tam sześćohektarowym przysiółkowym parkiem z początku XIX w. Występowanie obiektów o znaczeniu zabytkowym i przyrodniczym powoduje konieczność ich ochrony i konserwacji, a w związku z tym większe potrzeby i nakłady finansowe.

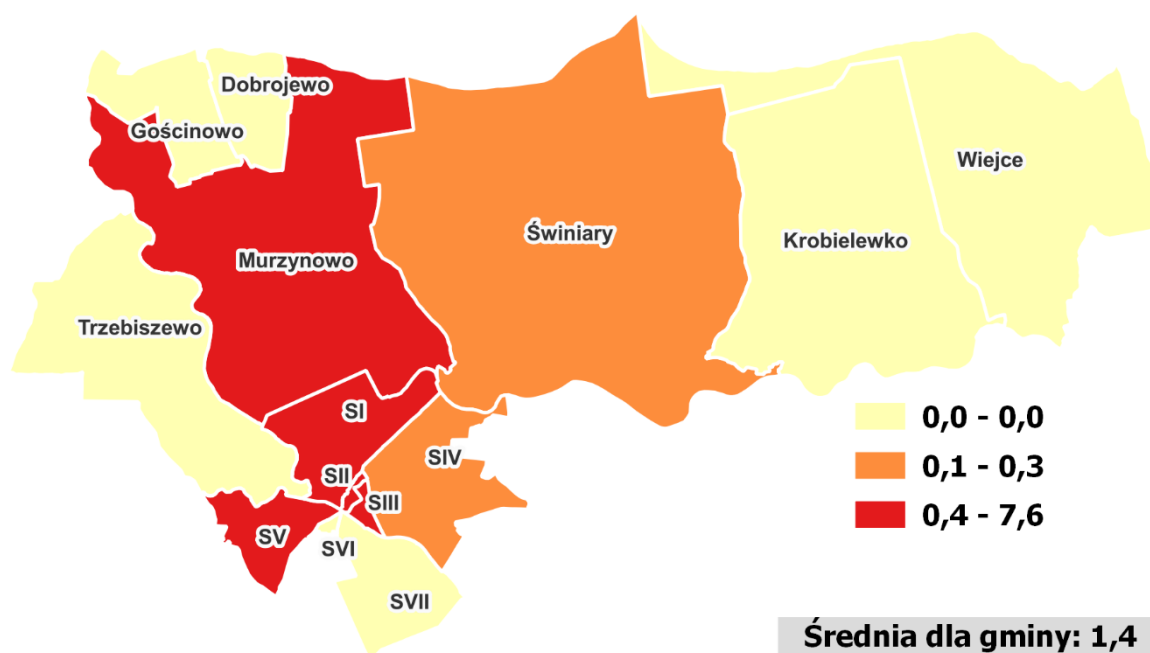
Tabela 24 Zabytki i pomniki przyrody w gminie Skwierzyna.

Lp.		powierzchnia [km ²]	Liczba obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków	Liczba pomników przyrody	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²
1.	Jednostka SI	8,3	4	4	1,0
2.	Jednostka SII	0,3	2	0	6,8
3.	Jednostka SIII	0,6	1	0	1,7
4.	Jednostka SIV	10,3	2	0	0,2
5.	Jednostka SV	5,0	0	2	0,4
6.	Jednostka SVI	0,2	0	0	0,0
7.	Jednostka SVII	7,6	0	0	0,0
8.	Sołectwo Dobrojewo	5,6	0	0	0,0
9.	Sołectwo Gościnowo	7,6	0	0	0,0
10.	Sołectwo Krobielewko	43,8	0	0	0,0
11.	Sołectwo Murzynowo	48,0	1	366	7,6
12.	Sołectwo Świniary	77,6	1	4	0,1
13.	Sołectwo Trzebiszewo	25,4	1	0	0,0
14.	Sołectwo Wiejce	41,0	2	0	0,0
Gmina Skwierzyna		281,2	11*	376	1,4

*zespół urbanistyczno-krajobrazowy wpisany do rejestru zabytków znajduje się na terenie jednostek: SI, SII, SIII i SIV.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 23 Zabytki i pomniki przyrody w gminie Skwierzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Na terenie gminy znajdują się 22 obiekty o charakterze publicznym, a 9 z nich (40,9%) wymaga przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych. W obszarze Jednostki SIII sytuacja przedstawia się najgorzej, znajdują się tam cztery budynki użyteczności publicznej, a w przypadku trzech z nich istnieje

potrzeba poprawy i zwiększenia efektywności energetycznej. Sytuacje niekorzystną odnotowano także w jednostce SVII, w której jedyny obiekt użyteczności publicznej jaki tam się znajduje wymaga interwencji w tym zakresie. Pozostałe pięć obiektów wymagających prac termomodernizacyjnych zlokalizowanych jest w Jednostce SI – 2 budynki oraz Jednostkach SIV oraz SVII i sołectwach Murzynowo i Trzebiszewo - po jednym obiekcie.

Mając na uwadze ustawowe⁶ zapisy mówiące o dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami przeanalizowano wskaźnik dotyczący obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do grupy tych osób. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Miejski w Skwierzynie 16 obiektów świadczących usługi publiczne wymaga przekształceń pod kątem usunięcia barier architektonicznych i funkcjonalnego przystosowania do osób z ze szczególnymi potrzebami. Średnia wartość wskaźnika dla gminy wyniosła 72,2%.

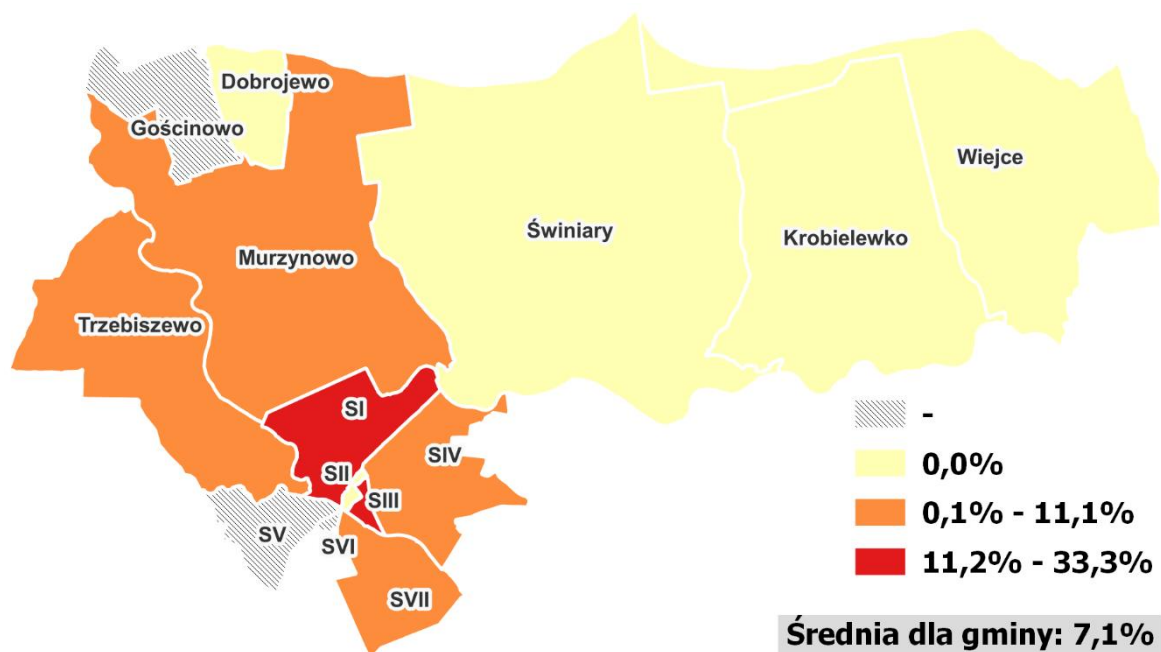
Tabela 25 Obiekty publiczne wymagające interwencji.

Lp.		Liczba obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Liczba obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
1.	Jednostka SI	4	2	50,0%	2	50,0%
2.	Jednostka SII	2	0	0,0%	1	50,0%
3.	Jednostka SIII	4	3	75,0%	2	50,0%
4.	Jednostka SIV	2	1	50,0%	1	50,0%
5.	Jednostka SV	0	0	-	0	-
6.	Jednostka SVI	0	0	-	0	-
7.	Jednostka SVII	1	1	100,0%	1	100,0%
8.	Sołectwo Dobrojewo	1	0	0,0%	1	100,0%
9.	Sołectwo Gościno	0	0	-	0	-
10.	Sołectwo Krobielewko	1	0	0,0%	1	100,0%
11.	Sołectwo Murzynowo	2	1	50,0%	2	100,0%
12.	Sołectwo Świniary	2	0	0,0%	2	100,0%
13.	Sołectwo Trzebiszewo	2	1	50,0%	2	100,0%
14.	Sołectwo Wiejce	1	0	0,0%	1	100,0%
Gmina Skwierzyna		22	9	40,9%	16	72,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

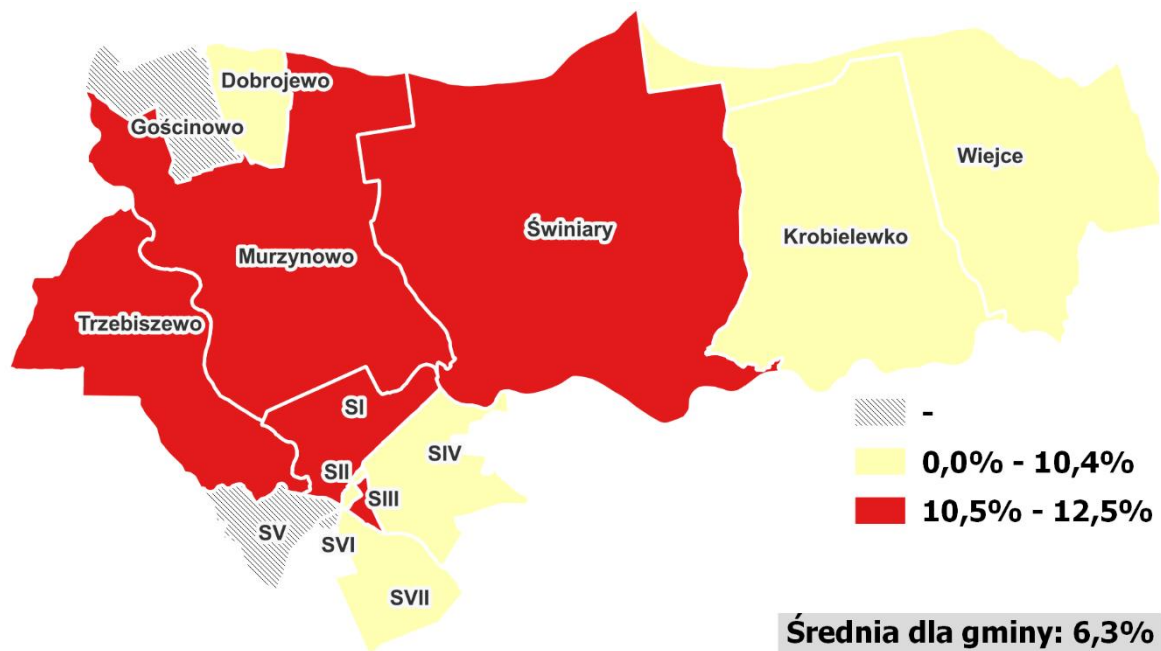
⁶ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062 z późn. zm.).

Grafika 24 obiekty publiczne wymagające termomodernizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

Grafika 25 Obiekty publiczne wymagające dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

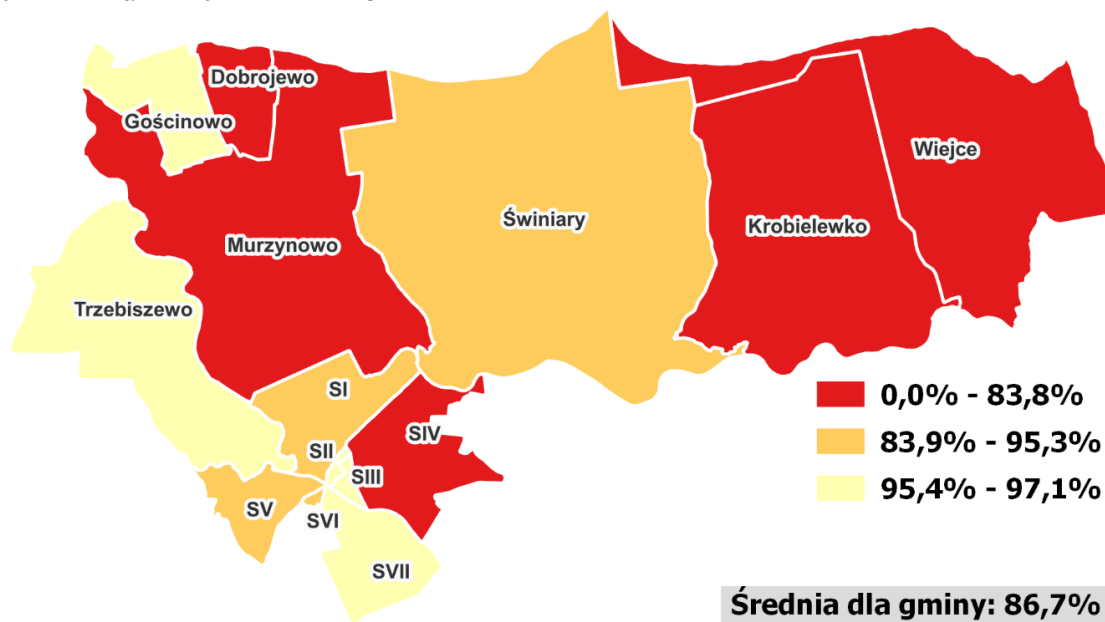
Ostatni analizowany wskaźnik dotyczy poziomu dostępności stacjonarnego Internetu. Wysoka dostępność tego podstawowego i obecnie powszechnego medium może rzutować na poprawę jakości życia mieszkańców poprzez np. możliwość świadczenia usług teleopieki, edukacji na odległość czy też możliwość wprowadzania inteligentnych rozwiązań z zakresu automatyki domowej czy przemysłowej. Zjawisko negatywne dotyczy sołectw Dobrojewo i Wiejce, na terenie których zidentyfikowano brak dostępu do szybkiego łącza internetowego.

Tabela 26 Dostępność łącza internetowego.

Lp.		adresy referencyjne	czarne plamy	Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s
1.	Jednostka SI	224	213	95,1%
2.	Jednostka SII	242	235	97,1%
3.	Jednostka SIII	231	223	96,5%
4.	Jednostka SIV	381	310	81,4%
5.	Jednostka SV	230	208	90,4%
6.	Jednostka SVI	18	16	88,9%
7.	Jednostka SVII	171	166	97,1%
8.	Sołectwo Dobrojewo	37	0	0,0%
9.	Sołectwo Gościno	67	64	95,5%
10.	Sołectwo Krobielewko	88	62	70,5%
11.	Sołectwo Murzynowo	200	140	70,0%
12.	Sołectwo Świniary	134	125	93,3%
13.	Sołectwo Trzebiszewo	178	170	95,5%
14.	Sołectwo Wiejce	27	0	0,0%
Gmina Skwierzyna		2 228	1 932	86,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://mapbook.uke.gov.pl/>

Grafika 26 Dostępność łącza internetowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://mapbook.uke.gov.pl/>

3.9 Podsumowanie

Przeprowadzenie analizy czynników problemowych i negatywnych zjawisk występujących w gminie, umożliwiło identyfikację obszaru zdegradowanego, co w efekcie doprowadziło do wyznaczenia obszaru rewitalizacji w gminie Skwierzyna. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar uznaje się za zdegradowany, gdy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu występowania na nim negatywnych zjawisk społecznych. Ponadto, aby został uznany za obszar zdegradowany, musi występować na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Stopień i skala negatywnych zjawisk zostały zobrazowane za pomocą wskaźników, które opisują wymienione powyżej sfery. W badaniu uwzględniono wszystkie obligatoryjne elementy, bazując na danych pozyskanych z różnych źródeł oraz ogólnodostępnych opracowań. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, szczególny nacisk został położony na analizę sfery społecznej, dla której dostępne są najbardziej wszechstronne dane, a katalog wskaźników jest najbardziej rozbudowany, ze względu na możliwość pozyskania wiarygodnych i porównywalnych danych. W celu stworzenia syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej, przeprowadzono odpowiednie obliczenia. Na początku obliczono średnie wartości dla każdego z wskaźników, a następnie przeprowadzono normalizację za pomocą odchylenia standardowego. Dzięki temu uzyskano jednolity, syntetyczny wskaźnik, który pozwolił porównać stopień degradacji w obszarze społecznym.

DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Tabela 27 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników.

		Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców
Obszar 1	Jednostka SI	-12,4	78,1%	58,3	4,7	82,5	159,7	21,2	2,4	134,9
Obszar 2	Jednostka SII	-9,0	85,4%	36,2	5,5	74,8	50,7	19,6	0,5	181,8
Obszar 3	Jednostka SIII	-1,0	66,8%	99,4	16,6	96,5	92,6	9,7	6,8	239,8
Obszar 4	Jednostka SIV	0,7	69,9%	46,9	6,7	64,8	54,4	10,4	2,2	173,6
Obszar 5	Jednostka SV	-1,4	79,0%	21,2	11,3	67,9	22,6	7,1	1,4	230,6
Obszar 6	Jednostka SVI	-9,7	66,0%	97,5	0,0	91,6	91,6	7,8	1,9	157,9
Obszar 7	Jednostka SVII	-1,1	79,2%	45,0	1,1	28,9	26,7	11,7	0,6	118,3
Obszar 8	Sołectwo Dobrojewo	-11,2	81,6%	11,2	22,5	56,2	0,0	11,2	0,0	112,4
Obszar 9	Sołectwo Gościno	-12,7	62,1%	6,3	6,3	38,0	113,9	9,5	3,2	88,6
Obszar 10	Sołectwo Krobielewko	0,0	64,8%	6,7	6,7	20,0	86,7	13,3	0,0	113,3
Obszar 11	Sołectwo Murzynowo	0,0	73,1%	21,3	5,0	55,1	114,0	15,0	2,5	219,3
Obszar 12	Sołectwo Świniary	-19,2	68,1%	12,0	4,8	38,4	28,8	7,2	2,4	175,1
Obszar 13	Sołectwo Trzebiszewo	-6,6	68,6%	18,1	3,3	31,3	98,8	13,2	0,0	182,9
Obszar 14	Sołectwo Wiejce	0,0	94,3%	0,0	14,7	58,8	0,0	14,7	0,0	14,7
Gmina Skwierzyna		-5,6	75,1%	45,0	6,0	62,9	74,9	13,8	1,9	168,5

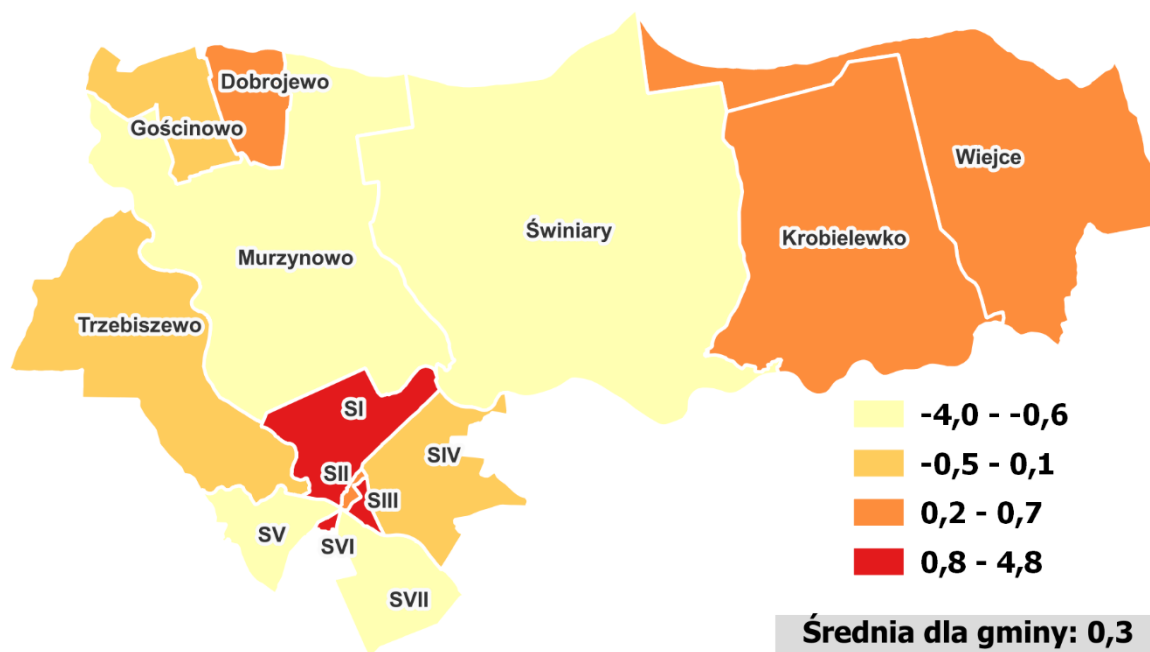
Źródło: opracowanie własne.

Tabela 28 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna - wartości zestandaryzowane.

		Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej
Obszar 1	Jednostka SI	1,00	-0,44	0,75	-0,49	1,05	1,92	2,08	-0,35	0,30	4,8
Obszar 2	Jednostka SII	0,48	-1,23	0,06	-0,36	0,73	-0,34	1,70	0,65	-0,47	0,7
Obszar 3	Jednostka SIII	-0,78	0,79	2,03	1,39	1,63	0,53	-0,58	-2,76	-1,42	1,6
Obszar 4	Jednostka SIV	-1,05	0,46	0,39	-0,17	0,31	-0,27	-0,43	-0,28	-0,34	-0,3
Obszar 5	Jednostka SV	-0,71	-0,54	-0,41	0,56	0,43	-0,93	-1,21	0,16	-1,27	-3,2
Obszar 6	Jednostka SVI	0,59	0,88	1,96	-1,24	1,43	0,51	-1,04	-0,13	-0,08	2,3
Obszar 7	Jednostka SVII	-0,76	-0,56	0,33	-1,06	-1,20	-0,84	-0,14	0,62	0,57	-2,3
Obszar 8	Sołectwo Dobrojewo	0,82	-0,83	-0,72	2,33	-0,05	-1,40	-0,24	0,92	0,67	0,7
Obszar 9	Sołectwo Gościno	1,04	1,31	-0,87	-0,23	-0,82	0,97	-0,64	-0,79	1,05	0,0
Obszar 10	Sołectwo Krobielewko	-0,93	1,01	-0,86	-0,18	-1,57	0,40	0,25	0,92	0,65	0,6
Obszar 11	Sołectwo Murzynowo	-0,93	0,11	-0,40	-0,44	-0,10	0,97	0,64	-0,43	-1,08	-0,7
Obszar 12	Sołectwo Świniary	2,06	0,65	-0,69	-0,48	-0,80	-0,80	-1,18	-0,37	-0,36	-4,0
Obszar 13	Sołectwo Trzebiszewo	0,10	0,60	-0,50	-0,72	-1,09	0,66	0,21	0,92	-0,49	-0,4
Obszar 14	Sołectwo Wiejce	-0,93	-2,21	-1,07	1,10	0,06	-1,40	0,57	0,92	2,26	0,2
Gmina Skwierzyna		-0,06	-0,11	0,33	-0,29	0,23	0,16	0,36	-0,11	-0,25	0,3

Źródło: opracowanie własne

Grafika 27 Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej.

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki przeprowadzonej analizy zaprezentowane powyżej pokazują, że obszarami szczególnie narażonymi na występowanie negatywnych zjawisk o charakterze społecznym na terenie gminy Skwierzyna są:

- I. Jednostka SI
- II. Jednostka SIII
- III. Jednostka SVI

W analizowanych jednostkach porównawczych, wartość syntetycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej jest wyższa od wartości referencyjnej dla gminy (0,3). Obszary te charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, co stanowi ryzyko nasilenia tych problemów i ich rozprzestrzeniania się na inne części gminy. Jest to jednoznaczny sygnał, że konieczne jest podjęcie działań rewitalizacyjnych, które skupią się na rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz zapobieganiu ich dalszemu występowaniu.

Tabela 29 Podsumowanie analizy obszarów - sfera pozaspołeczna – wartości wskaźników cz. 1.

		Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Liczba działek na których zidentyfikowano wyroby azbestowe / km ²	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Średnie roczne stężenie PM2.5	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność punktów usług publicznych	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem
Obszar 1	Jednostka SI	67,8	0,00	0,6	25,5%	9,6	53,4%	9,4	0,24
Obszar 2	Jednostka SII	76,8	0,50	10,2	33,0%	10,7	41,4%	4,5	23,78
Obszar 3	Jednostka SIII	83,8	3,90	5,1	44,5%	11,0	49,6%	18,5	6,82
Obszar 4	Jednostka SIV	79,0	-1,49	0,5	5,7%	9,7	62,2%	3,0	0,19
Obszar 5	Jednostka SV	125,9	-1,41	1,0	18,7%	9,5	59,9%	5,7	0,00
Obszar 6	Jednostka SVI	33,1	3,90	0,0	0,0%	10,4	34,8%	5,8	18,65
Obszar 7	Jednostka SVII	42,8	0,00	0,0	34,1%	9,6	67,7%	1,1	0,26
Obszar 8	Sołectwo Dobrojewo	56,2	22,47	1,1	0,0%	10,0	68,1%	33,7	0,36
Obszar 9	Sołectwo Gościnowo	41,1	3,16	0,9	0,0%	10,8	59,8%	6,3	0,26
Obszar 10	Sołectwo Krobielewko	46,7	6,67	0,3	0,0%	7,0	45,3%	26,7	0,07
Obszar 11	Sołectwo Murzynowo	47,6	6,27	0,8	0,0%	9,1	71,4%	11,3	0,08
Obszar 12	Sołectwo Świniary	48,0	-4,80	0,3	0,0%	7,4	76,6%	16,8	0,03
Obszar 13	Sołectwo Trzebiszewo	64,3	4,94	0,9	64,4%	9,7	72,9%	13,2	0,24
Obszar 14	Sołectwo Wiejce	0,0	0,00	0,1	0,0%	6,7	65,7%	58,8	0,02
Gmina Skwierzyna		66,4	1,22	0,5	20,8%	7,4	59,5%	8,2	0,15

Źródło: opracowanie własne.

DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Tabela 30 Podsumowanie analizy obszarów - sfera pozaspółeczna – wartości wskaźników cz. 2.

		Dostępność komunikacyjna	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	Liczba zidentyfikowanych negatywnych zjawisk pozaspółecznych
Obszar 1	Jednostka SI	48,2%	5,30	97,8%	0,96	50,0%	50,0%	95,1%	7/15
Obszar 2	Jednostka SII	339,7%	8,04	70,0%	6,79	0,0%	50,0%	97,1%	7/15
Obszar 3	Jednostka SIII	681,7%	15,59	79,9%	1,70	75,0%	50,0%	96,5%	7/15
Obszar 4	Jednostka SIV	0,0%	5,96	96,9%	0,19	50,0%	50,0%	81,4%	8/15
Obszar 5	Jednostka SV	19,9%	5,66	87,3%	0,40	0,0%	-	90,4%	7/15
Obszar 6	Jednostka SVI	0,0%	1,95	94,2%	0,00	0,0%	-	88,9%	6/15
Obszar 7	Jednostka SVII	52,8%	1,11	95,2%	0,00	100,0%	100,0%	97,1%	10/15
Obszar 8	Sołectwo Dobrojewo	71,8%	0,00	99,2%	0,00	0,0%	100,0%	0,0%	7/15
Obszar 9	Sołectwo Gościnowo	65,9%	3,16	99,6%	0,00	0,0%	-	95,5%	6/15
Obszar 10	Sołectwo Krobielewko	25,1%	0,00	99,8%	0,00	0,0%	100,0%	70,5%	5/15
Obszar 11	Sołectwo Murzynowo	14,6%	1,25	99,6%	7,65	50,0%	100,0%	70,0%	11/15
Obszar 12	Sołectwo Świniary	12,9%	0,00	99,8%	0,06	0,0%	100,0%	93,3%	7/15
Obszar 13	Sołectwo Trzebiszewo	11,8%	1,65	97,9%	0,04	50,0%	100,0%	95,5%	10/15
Obszar 14	Sołectwo Wiejce	4,9%	0,00	99,9%	0,05	0,0%	100,0%	0,0%	8/15
Gmina Skwierzyna		19,9%	5,12	99,0%	1,38	40,9%	72,7%	86,7%	

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany definiowany jest jako obszar w stanie kryzysowym, gdzie skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne. Jednak równie istotnym warunkiem jest obecność przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej na tym obszarze.

Przeprowadzenie analizy w odniesieniu do wymienionych sfer ujawnia problemy dotyczące poszczególne obszary gminy Skwierzyna. Analiza potwierdza wysoki poziom degradacji charakteryzujący obszary, na których stwierdzono skupienie negatywnych zjawisk społecznych. Poniższa tabela przedstawia obszary, które są dotknięte nasileniem problemów społecznych, jak również występowaniem problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Tabela 31 Obszary porównawcze - występowanie problemów społecznych i pozaspółecznych.

		Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej	Liczba problemów występujących w sferach pozaspółecznych
Obszar 1	Jednostka SI	4,8	7/16
Obszar 3	Jednostka SIII	1,6	8/16
Obszar 6	Jednostka SVI	2,3	7/16

Źródło: opracowanie własne.

4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

4.1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Głównym celem rewitalizacji jest podjęcie działań mających na celu wyjście obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej. Priorytetowe działania skupiają się przede wszystkim na aspekcie społecznym, chociaż uwzględniają również czynniki gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Rewitalizacja jest prowadzona w sposób, który uwzględnia istniejące potencjały i charakterystyczne warunki dla obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi. Wyjście z sytuacji kryzysowej osiąga się poprzez realizację zintegrowanych działań, które obejmują społeczność lokalną, przestrzeń i gospodarkę.

Aby skutecznie prowadzić zaplanowane działania, istotne jest odpowiednie zdefiniowanie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. W tym celu przeprowadzono kompleksową diagnozę i analizę w każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Zgodnie z zapisami art. 9. ust. 1. ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

gospodarczych	w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości,
środowiskowych	w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
przestrzenno-funkcjonalnych	w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,

technicznych

w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W gminie Skwierzyna jako obszar zdegradowany, w którym koncentrują się negatywne zjawiska społeczne wskazano obszar obejmujący następujące jednostki:

- I. Obszar 1 Jednostka SI
- II. Obszar 3 Jednostka SIII
- III. Obszar 6 Jednostka SVI

Wyznaczony obszar zdegradowany w gminie Skwierzyna stanowi 28,1% ogólnej powierzchni gminy i obejmuje swoim zasięgiem 3,2% populacji gminy.

Tabela 32 Obszar zdegradowany w gminie Skwierzyna.

Obszar zdegradowany			Udział powierzchni i ludności obszaru zdegradowanego w ogólnej powierzchni i ludności gminy Skwierzyna		
Obszar porównawczy		Powierzchnia [ha]	Ludność [os]	Powierzchnia	Ludność
Obszar 1	Jednostka SI	830	1 697	2,9%	14,7%
Obszar 3	Jednostka SIII	59	1 026	0,2%	8,9%
Obszar 6	Jednostka SVI	21	513	0,1%	4,5%
OBSZAR ZDEGRADOWANY		910	3 236	3,2%	28,1%

Źródło: opracowanie własne.

4.2 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 10 pkt. 1. *Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.* Dodatkowo zgodnie z art. 10 pkt. 2 *Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.* Po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego przeanalizowano skale występujących zjawisk negatywnych o charakterze społecznym oraz pozaspocznym. Poniższa tabela przedstawia zdiagnozowane problemy w jednostkach, w których zgodnie z przeprowadzoną analizą sytuacja szczególnie w sferze społecznej jest negatywna.

Tabela 33 Obszar wskazany do rewitalizacji - zdiagnozowane problemy w sferze społecznej i pozaspocznym.

Obszar	Zdiagnozowane problemy w sferze społecznej	Zdiagnozowane problemy w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej
Jednostka SI	<ul style="list-style-type: none"> • ujemny przyrost naturalny, • wyższy niż dla gminy wskaźnik obciążenia demograficznego, • niski poziom bezpieczeństwa – wysoka liczba przestępstw, • wysoki odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, • wysoka liczba udzielanych świadczeń stałych, • wysoki odsetek osób niepełnosprawnych, • niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom przedsiębiorczości, • występowanie obiektów zawierających azbest, • zabudowa mieszkalna znajdująca się w strefie zagrożenia hałasem komunikacyjnym, • niższy niż w gminie udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogólnej, • wysokie stężenie zanieczyszczeń powietrza, • występowanie obiektów publicznych wymagających termomodernizacji, • występowanie obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.

Obszar	Zdiagnozowane problemy w sferze społecznej	Zdiagnozowane problemy w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej
Jednostka SIII	<ul style="list-style-type: none"> • wyższy niż dla gminy odsetek osób bezrobotnych, • niski poziom bezpieczeństwa – wysoka liczba przestępstw i wysoka liczba zarejestrowanych zdarzeń drogowych, • wysoki odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, • wysoka liczba udzielanych świadczeń stałych. 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie obiektów zawierających azbest, • zabudowa mieszkalna znajdująca się w strefie zagrożenia hałasem komunikacyjnym, • wysokie stężenie zanieczyszczeń powietrza, • niższy niż w gminie udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogólnej, • duża liczba zabytków i pomników przyrody. • występowanie obiektów publicznych wymagających termomodernizacji, • występowanie obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.
Jednostka SVI	<ul style="list-style-type: none"> • ujemny przyrost naturalny, • niski poziom bezpieczeństwa – wysoka liczba przestępstw, • wysoki odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, • wysoka liczba udzielanych świadczeń stałych, • niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom przedsiębiorczości, • wysokie stężenie zanieczyszczeń powietrza, • niski poziom dostępności komunikacyjnej, • niski poziom dostępności do usług publicznych, • niski poziom dostępności opieki zdrowotnej, • niższy niż w gminie udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogólnej.

Źródło: opracowanie własne.

Wyznaczony obszar rewitalizacji został zmniejszony w stosunku do obszaru zdegradowanego. Ponadto obszar rewitalizacji podzielony został na trzy podobszary wyodrębnione z uwagi na zurbanizowany charakter. Przy wyodrębnieniu poszczególnych podobszarów wzięto pod uwagę tereny zabudowane, rodzaj i gęstość zabudowy oraz aktualny stan zagospodarowania terenu. Przy wyodrębnianiu z obszaru zdegradowanego obszaru rewitalizacji usunięto tereny niezabudowane, o charakterze rolnym, a skupiono się na obszarach zamieszkałych i zurbanizowanych. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dot. poszczególnych podobszarów.

Tabela 34 Podobszary rewitalizacji w gminie Skwierzyna.

Podobszar rewitalizacji Skwierzyna I	o powierzchni 78 ha stanowi 0,3% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 1 575 osób, co stanowi 13,7% populacji gminy.
Podobszar rewitalizacji Skwierzyna III	o powierzchni 49 ha stanowi 0,2% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 1 026 osób, co stanowi 8,9% populacji gminy.
Podobszar rewitalizacji Skwierzyna VI	o powierzchni 13 ha stanowi 0,04% całej powierzchni gminy, a liczba zamieszkującej go ludności to 508 osób, co stanowi 4,4% populacji gminy.

Źródło: opracowanie własne.

Łącznie Obszar rewitalizacji zajmują powierzchnię 140 ha, co stanowi 0,5% powierzchni gminy i zamieszkuje go 3 109 osób – 27% populacji gminy. Zatem spełnia on obligatoryjne wymagania w zakresie powierzchni i liczby ludności.

Tabela 35 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych.

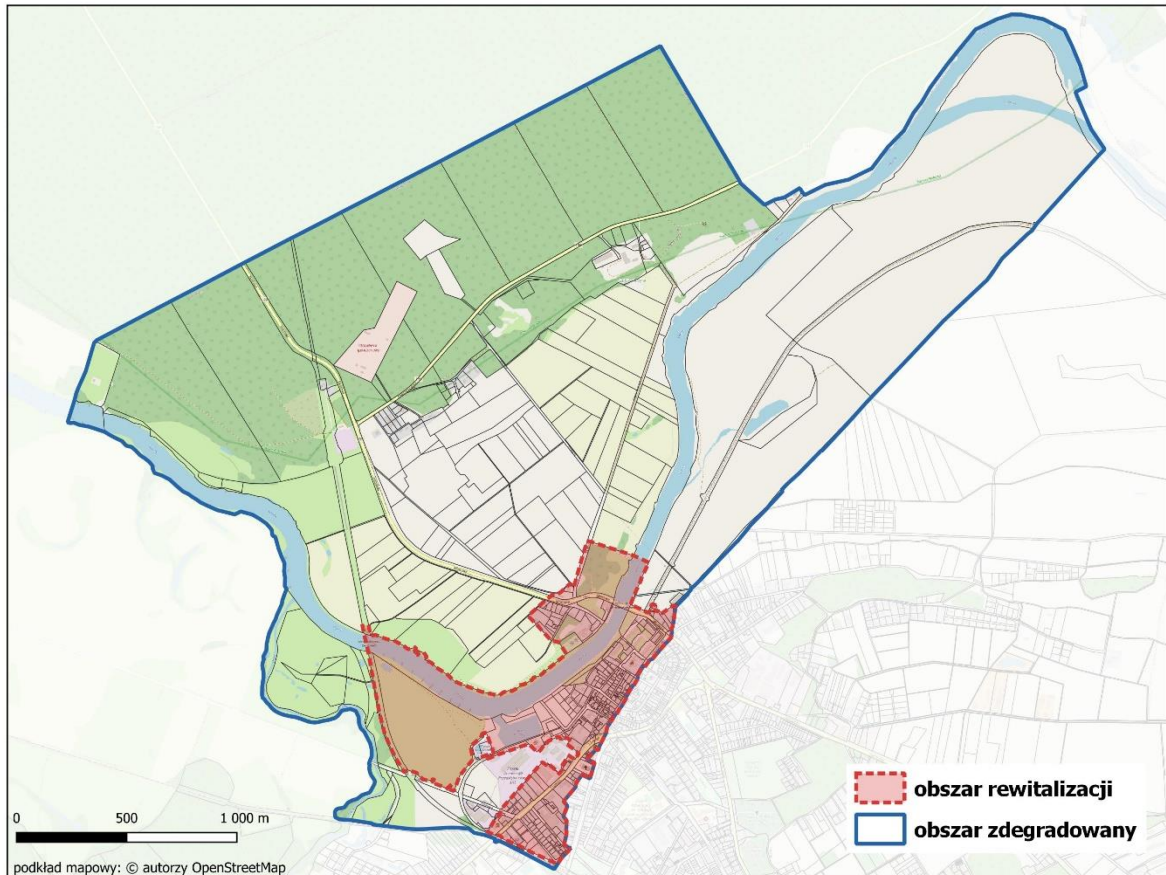
Obszar	Ludność [os.]	% Ludności	Powierzchnia [ha]	% Powierzchni
podobszar rewitalizacji Skwierzyna I	1 575	13,7	78	0,3
podobszar rewitalizacji Skwierzyna III	1 026	8,9	49	0,2
podobszar rewitalizacji Skwierzyna VI	508	4,4	13	0,04
obszar rewitalizacji	3 109	27	140	0,5
Gmina Skwierzyna	11 522	100	28 481	100

Źródło: opracowanie własne.

Zasięg terytorialny obszaru rewitalizacji może obejmować maksymalnie 20% powierzchni gminy i maksymalnie 30% jej mieszkańców. W związku ze spełnieniem ustawowych uwarunkowań rekomenduje się wyznaczone podobszary do przeprowadzenia analizy pogłębionej na etapie tworzenia

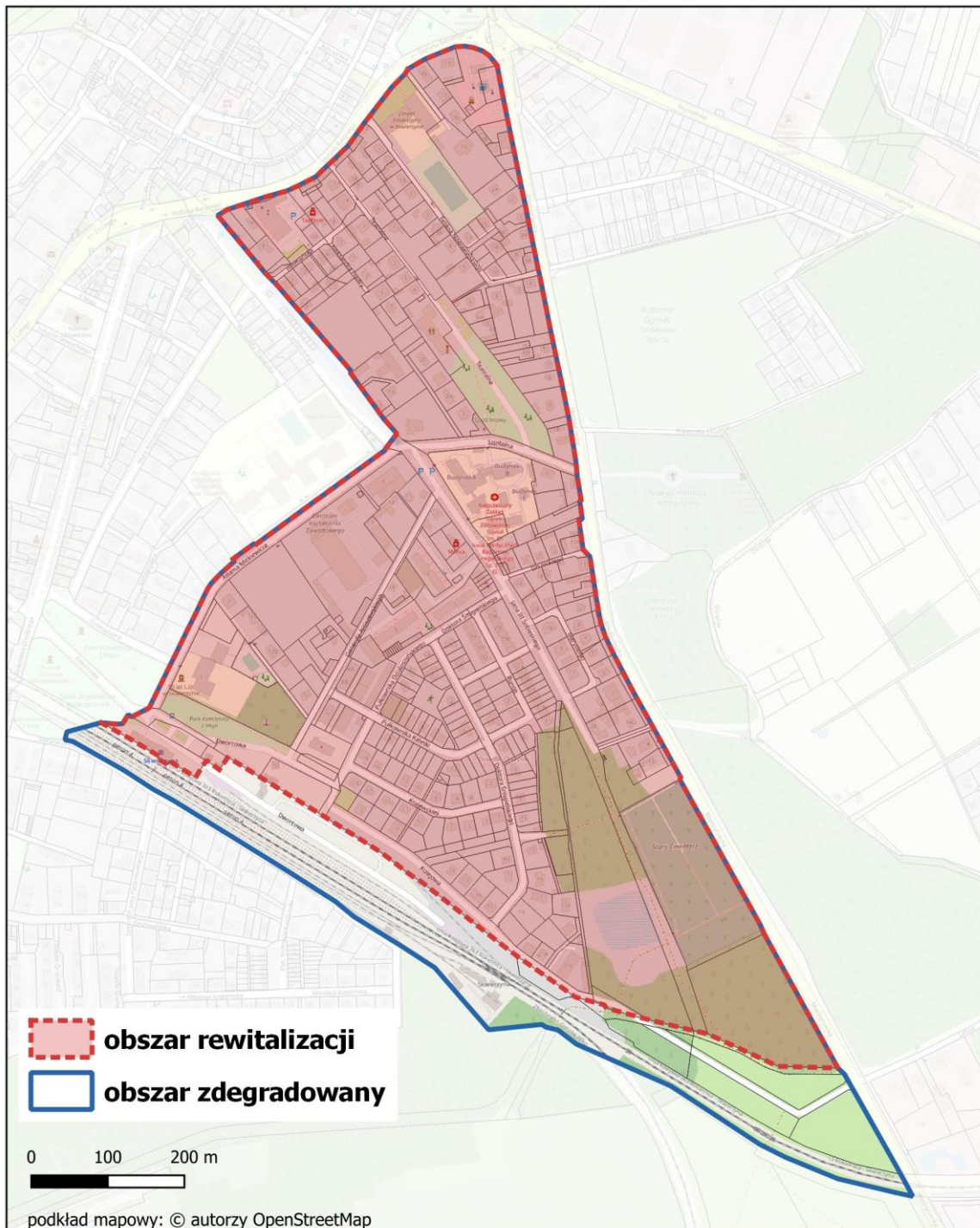
Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Skwierzyna. Na poniższych grafikach przedstawiono zasięgi terytorialne i granice wyznaczonych obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Grafika 28 Podobszar Skwierzyna I.

Źródło: opracowanie własne

Grafika 29 Podobszar Skwierzyna III.

Źródło: opracowanie własne

Grafika 30 Podobszar Skwierzyna VI.

Źródło: opracowanie własne

Spis grafik i tabel

Grafika 1 Podział gminy Skwierzyna na jednostki porównawcze.	10
Grafika 2 Podział miasta Skwierzyna na jednostki.	10
Grafika 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.	15
Grafika 4 Obciążenie demograficzne w gminie Skwierzyna.	16
Grafika 5 Przestępczość w gminie Skwierzyna.	19
Grafika 6 Liczba zdarzeń drogowych w gminie Skwierzyna.	20
Grafika 7 Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej.	21
Grafika 8 Liczba świadczeń stałych udzielonych w gminie.	22
Grafika 9 Liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności.	23
Grafika 10 Liczba organizacji pozarządowych w gminie.	25
Grafika 11 Czytelnicy bibliotek w gminie.	26
Grafika 12 Podmioty gospodarcze w gminie Skwierzyna.	27
Grafika 13 Poziom przedsiębiorczości w gminie Skwierzyna.	29
Grafika 14 Zidentyfikowane wyroby azbestowe na terenie gminy Skwierzyna.	30
Grafika 15 Odsetek budynków mieszkalnych narażonych na hałas komunikacyjny.	32
Grafika 16 Stężenie zanieczyszczeń powietrza.	33
Grafika 17 Gospodarstwa domowe ogrzewane szkodliwymi źródłami ciepła.	35
Grafika 18 Dostępność do usług publicznych.	36
Grafika 19 Dostępność do terenów rekreacyjnych.	38
Grafika 20 Dostępność komunikacyjna.	39
Grafika 21 Dostępność do opieki zdrowotnej.	40
Grafika 22 Powierzchnia biologicznie czynna w gminie Skwierzyna.	42
Grafika 23 Zabytki i pomniki przyrody w gminie Skwierzyna.	43
Grafika 24 obiekty publiczne wymagające termomodernizacji.	45
Grafika 25 Obiekty publiczne wymagające dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.	45
Grafika 26 Dostępność łącza internetowego.	46
Grafika 27 Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej.	50
Grafika 28 Podobszar Skwierzyna I.	59
Grafika 29 Podobszar Skwierzyna III.	60
Grafika 30 Podobszar Skwierzyna VI.	61

Tabela 1 Podział gminy Skwierzyna na jednostki porównawcze z uwzględnieniem powierzchni i liczby mieszkańców.	9
Tabela 2 Katalog zmiennych wykorzystanych w delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	11
Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.	14
Tabela 4 Obciążenie demograficzne w gminie Skwierzyna.	16
Tabela 5 Bezrobocie w gminie Skwierzyna.	17
Tabela 6 Bezrobocie w gminie Skwierzyna w 2022 r.	18
Tabela 7 Przestępstwa w gminie Skwierzyna.	18
Tabela 8 Liczba zdarzeń drogowych w gminie Skwierzyna.	19
Tabela 9 Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Skwierzyna.	21
Tabela 10 Świadczenia udzielone z tytułu niepełnosprawności w gminie.	23
Tabela 11 Liczba organizacji pozarządowych w gminie.	24

<i>Tabela 12 Czytelniczy bibliotek w gminie Skwierzyna.</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 13 Podmioty gospodarcze w gminie Skwierzyna.</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 14 Poziom przedsiębiorczości w gminie Skwierzyna.</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 15 Zidentyfikowane wyroby azbestowe na terenie gminy.</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 16 Budynki mieszkalne narażone na hałas komunikacyjny.</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 17 Stężenie zanieczyszczeń powietrza.</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 18 Gospodarstwa domowe ogrzewane szkodliwymi źródłami ciepła.</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 19 Dostępność do usług publicznych.</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 20 Dostępność do terenów rekreacyjnych.</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 21 Dostępność komunikacyjna.</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 22 Dostępność opieki zdrowotnej.</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 23 Powierzchnia biologicznie czynna w gminie Skwierzyna.</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 24 Zabytki i pomniki przyrody w gminie Skwierzyna.</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 25 Obiekty publiczne wymagające interwencji.</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 26 Dostępność łącza internetowego.</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 27 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników.</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 28 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna - wartości zestandaryzowane.</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 29 Podsumowanie analizy obszarów - sfera pozaspołeczna – wartości wskaźników cz. 1.</i>	<i>51</i>
<i>Tabela 30 Podsumowanie analizy obszarów - sfera pozaspołeczna – wartości wskaźników cz. 2.</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 31 Obszary porównawcze - występowanie problemów społecznych i pozaspołecznych.</i>	<i>53</i>
<i>Tabela 32 Obszar zdegradowany w gminie Skwierzyna.</i>	<i>55</i>
<i>Tabela 33 Obszar wskazany do rewitalizacji - zdiagnozowane problemy w sferze społecznej i pozaspołecznej.</i>	<i>56</i>
<i>Tabela 34 Podobszary rewitalizacji w gminie Skwierzyna.</i>	<i>58</i>
<i>Tabela 35 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych.</i>	<i>58</i>